Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ЕРА, 12 ОКТЯБРЬ, 1967 шу. № 121 (4446)

Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

КЪАХЬЕГАМХОЙ ПИСЬМОЙ— ДЕННА ТЕРКО

Вай парте низ а котало а, цIакха йовргйоаца цун авторитет, коммунистически общество хьалъяра лоархIамера дешаш къестадеча хана доллача хIамах сакхувш а дIахора дар гуш а из хилар нахаца айхха бувзам лоаттабарах латт. Ший деррига истори хьа мел доагIача хана парти массаза а халкъаца дагайийннай, цунах ког гIортолга яьй цо, вай коммунизмага дахара нийсагIа дола наькъаш белгалдаьд. ЛоархIамегIара партийни документаш дерригача халкъаца дувцилга чIоагIа закон а хинна дIаэттад вайцига.

Халкъацара парте бувзам чIоагIбарен шербарен, паччахьалкхен гIулакхашта доал лара юкъе бахача наха дакъа лацара, лоархIамегIарча формаех цаI, обществана хетар хьахойта средство, информаци духьовла хьаст ба къахьегамхой письмош.

Советски наха шоаш партийни, советски, профсоюзни, боахама органашка кхухьийташа письмош тIа гIеттаду боккха политически халкъа боахамеи лоархIам бола дешаш, предложенеш тел предприятей, колхозий, совхозий, учреждений болх тоабара хьакъехьа. Заявленешкеи жалобашкеи иштта хьахьокх балха тIара кхоачамбоацараш, общественни доалахьеца дешаме гIулакхаш ца леладеш, советски законаши граждаший бокъонаши телхаль моттигаш.

Цудухьа вай парте къаьстта уйла тIайохийт къахьегамхой письмоща беча балха. Цунна дика тешал ду дукха ха йоацаш тIаийнача къахьегамхой «письмошка хьажаран уж тIаийбаран беш бола болх тоабара хьакъехьарча» КПСС ЦК соцамо.

Вай республика партийни, советски, профсоюзни, боахама организацеша укх тIеххьарча хана белгагала дика болх баьб къахьегамхой письмошка, жалобашка, заявленешка хьажара даькъе. Царех дукхагIчарга терко еши ханнахьеи хьеж, тоадаьд къаьст-къаьста гражданаш тIаийбара гIулакх.

Цунца цхьана наьха инициативеи творчески хьинари легIадоаладара, бахача наха деша эшарийи дIадехарийи терко чIоагIагIа яра гIулакха КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттадаьча дIадехарашка хьежжа бащ хIанз а къахьегамхой письмоща беш бола болх.

Вай республикерча дуккхача партийни, советски, профсоюзни, боахама органаша письмой чулоацамаш маIанаи анализ яц, бахача наха жалобаш язъяра бахьанаши хьалаши ца хилийтара дизза де доагIар дац.

Письмой автораш раьза боацаш бус письмошкеи жалобашкеи шоай ханнахьа а лаьрххIа а ца хьежача, цул тIехьагIа центральни партийнии паччахьалкхени органашка латкъа безаш хул уж шоаш болча моттигашка къесталуьургдолча а къестадедезача а дешашта.

Предложенешка, заявленешка, жалобашка хьожача хана юкъарчал доацаш дакъа лоацаш массаза а хилац предприятей, учреждений, ведомствай кулгалхой. Цу лоархIамерча балха юкъе кIезига оз моттигерча советий депутаташ, партийни, советски, профсоюзни актив.

Хьачуухача письмошта яьча анализо хьахьокх, цхьайолча партийни, советски, профсоюзни органаша къахьегама хьакъехьара законаш кхоачашдара е йоагIаш йола терко еш ца хилар. Из бахьан долаш бокъо йоацаш дукха гражданаш балхара дIабоахаш а тайп-тайпарча организацешка, судага, прокуратурага уж ца латкъача ца боалаш а моттигаш я.

1966 шера Нохч-ГIалгIай АССР судебни органаша цу тайпара 350 дош дийначул тIехьагIа 218 деша тIаийцача решенеех шоай балхаш тIа юх тIабахийтаб болхлойи гIулакхера нахи бокъо йоацаш уж дIабаьха хиларах. ГIулакх хувцаденнадац укх шера а.

Дукха моттигаш я дIабахара хьакъехьа законо къаьстта порядок оттаяь бола профсоюза моттигерча комитетий членаш, къахьегама къовсамашта йолча комиссей членаш, кхенза бола гражданаш, берагIа бола кхалнах, хIаьта иштта цхьан шерага кхаччалца мара ха йоаца бераш долла кхалнах а балхара бокъо йоацаш дIабаьха.

Дуккхача къахьегамхоша шоай письмошцеи жалобашцеи хоам бу болхлойи гIулакхерча наьхеи балха ханеи салаIара ханеи режимах дола законаш телхадаь йолча моттигех. Болх чакхбаьнначул тIехьагIа бокъо йоацаш болх байташ, салаIара деноши шоашкара тIехьадоахаш, отпуске бола болхлойи гIулакхера нахи балха юха тIакхувлаш моттигаш я «Малгобекнефта» НПУ, Грозненски ацетонови заводе, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, В. И. Ленина цIерагIча, «Победа» яхача, Кирова цIерагIча, «Наурский», «Орджоникидзевский» совхозашка, кхычахьа. ГIожагIча тайпара законаш иштта телхаду производстве къахьегам вовIаштIехьбаккхари бетта тIеххьарча деношка планаш кхоачашъе гIерташ сихбале хьувзаш хилар бахьан долаш.

Организацеши учреждениеи еррiгаш а яц посетителаш гIаэцара лерттIа порядок лелаеш, уж тIаийбара деноши сахьаташи оттадаь хилаи, балха ха чакхъяьнначул тIехьагIа уж тIаийбелга вIаштIехьдаьккхалац. ДукхагIча хана къахьегамхой тIаийбу хьалхашка оттадаь дешаш къестадара эша бокъонаш йоацаш болча болхлоша.

Лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш хилара маIан да советски, профсоюзи, боахама органашка заявленеш, жалобаш, предложенеш къестаеча хана боагIаш бола партийни, тIахьожам ца хилар. Дуккхача партийни комитеташа нагахьа мара ладувгIац цу деша хьакъехьарча отчеташкеи хоамашкеи, предприятей, учреждений, организацей кулгалхошкара массаза а дизза хьадехац къахьегамхой письмошка лаьрххIа а нийса а хьажара хьакъехьа парте енна указанеш йоагIагIача тайпара цар кхоачашъелга.

Дукха ха йоацаш КПСС Центральни Комитето соцамга хьежжа КПСС обкома бюрос дийцар къахьегамхой письмошка хьажаран уж тIаийбелга вIаштIехьдаькхарап беш бола болх тоабара хьакъехьара дош, цу гIулакха чакхъяха хьадда мероприятеш белгалйир.

Партийни, советски, профсоюзни, боахама органий декхар сенах латт аьлча, из латт, къахьегамхой письмоща, заявленешцеи жалобашцеи беш бола болх хоадамболлаш тоабарах, еррigача организацешкареи учрежденешкареи къахьегамхой предложенешка, письмошка, жалобашка нийсси лаьрххIаи хьежаргбола, формализмаца, сухал ца барца, из дош теркал ца дарца машар хургбоацаш дола хьал оттадарах. Даим тIахьожам лоаттабе беза письмошка ханнахьа а лаьрххIа а хьажара, цу хьакъехьа доагIар дизза хьадеха деза кулгалхошкара, къахьегамхой письмоща лертIа доацаш гIулакхаш леладарах бехке бараша чIоагIа таIазар де деза.

КПСС соцамга хьежжа къахьегамхой письмошка массаза а хьежа деза уж хьачухкхаьчача дийнахьа денз цхьан беттал совгIа ха ялалехьа. Нагахьа санна письмошка хьажара йаьхха ха апаргхуле цу хьакъехьа ший ханнахьа хоам бе беза авторашка.

Къахьегамхой тIаийбара дешаш леладе дезараш массаза а тIаийбара оттадаь деноши сахьаташи тувла ца долийташ учреждений организацейи, министерствай а ведомствай а кулгалхой ба.

Къахьегамах дола законаш кхоачашдара тIахьожам чIоагIагIа доаттабанза баргбац, правови пропаганда дукхагIа е еза бахача наха юкъе.

Газетий редакцеш декхарийла я къахьегамхой письмош даим кепаетта, письмоща беча балха дика опыт юпца, критика IегIаерапи мегIаьлеш дувцараши хьагучабаха. Организацей, учреждений, ведомствай, министерствай, кулгалхоша шоай ханнахьа де дезар чакхдаккха деза кепайоаэон тIа дийнар къоастадара, цу хьакъехьа редакцешка хоам бе беза.

Къахьегамхой письмоща бу болх тоабаро новкъостал дергда вайна хьалхашка латта политически халкъа боахамеи декхараш толамегIа кхоачашдара.

Сийлахьа юбилей хьатIакхача

26

ди дисад.

☆

МалагIча совгIаташца накъадолх шо цIейна?

ТIАБОАГIАЧА БЕТТА ЧОТАХ

Ди тIехьа гаргагIерт Октябра деза цIей. Цу денна доагIаш дола къахьегама совгIат кийчдара хьинар кхо ца деш къахьегаш дукха установкаш я Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе. Царна юкъе социалистически яхье хьалха латтачарех я Пиркис Розалия Несоновнас кулгалду №21—1 йолча установка коллектив. 5-ча октябре кхоачашъяьй установка технологаша итт бетта план. Ер бутт боввлехьа Октябра цIейна долча совгIата лаьрхIа арахецаргья цар эзараш тоннаш продукци. Иштта лакха къахьегама толамаш доахаш я укх шера нн. Волнякков Иваниi Чурсунов Николайи керте латтача установкай коллективаш. Цар итт бетта план кхоачашъяьй 7—8-ча октябре.

Л. БАГРИНЦЕВА,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода планови отдела йоинхагIйола экономист.

МАШИННАЬКЪАХОЙ СОВГIАТ

Грозненски машиннаькъа станце цистернаш юлараша толамца дIахьу къахьегама вахта. Октябра дезача цIейна дика къахьегама совгIат кийчдаьд цар. Ийс бетта планал совгIа мехкдаьтта продукташ чуйоттара лаьрхIа 17 эзар совгIа цистерни кийчъяьй. Кийчъяьча цистернай дикал лакха а я. Укх шера кхояь обтирочнии смазочнии материалаш дукха я, хIаьта планах лаьрхIачул совгIа паччахьалкхенна кходаьд 30 эзар сом ахча.

Кхы а хьинар айдаь къахьег цар укх деношка. ДIахо а советски наьха хьал-торо лакхъяра партеи правительстваи яьча решенеша дог гIоздаьккха кердача толамашка кхувл уж. Планал совгIа кхы а эзараш цистернаш кийчъе лерхI цар. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба цига мастераш нн. Джаватханов, Смелов, Балыкин керте латтача сменашкара болхлой. Цар кийчъяьй планал совгIа эзараш цистернаш. Иштта дика къахьегаш я укх юбилейни шера Ханкалерча цистернаш юлача цеха коллектив а. Цига духьала дIабахача тIеххьарча шин бетта арахецача продукцега дIадолдар лохдарах паччахьалкхенна кхоадьд 4519 сом ахча. Цу цехе хьинаре къахьегаш ба промывальщикаш Лазарев, Идрисов, Айдамиров, Рамазанов, кхыбараш.

Г. АНОХОВ,
пенсионер.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СЕССИ

МОСКВА. 10 октябре Кремле хьайийллар ворхIазлагIа гулъьча СССР-а Лакхехьарча Совета кхоалагIа сесси.

Сессе ден повестка чIоагIъяьй:

1. 1968 шера СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен планах а 1969-чеи 1970-чеи шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара планех а.

2. 1968-ча шерарча паччахьалкхен бюджетахи 1966-ча шерара паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи.

3. СССР-а Лакхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи хадданза йолча комиссеех йолча положене проектах.

4. СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах.

5. СССР-а Лакхехьара Суд харжарах.

6. «Массане юкъарча тIема лехкара»СССР-а закона проектах.

11 сахьат даьлча хилар Союза Советеи Къамий Советеи цхьана йола заседани.

Ложашка ба СССР-ерча кхыча мехкий представительствашта керте латтараш, советскии кхыча мехкашкареи журналисташ. Балкона тIа дукха хьаьший.

Сессерча наха безаме тIаийцар Коммунистически партеи Советски правительстваи кулгалхой.

1968 шера СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара паччахьалкхен планах а 1969-чеи 1970-чеи шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара планех а доклад йир СССР-а Госплана председателa **Н. К. Байбакова.**

Докладчика белгалдаьккхар, пятилетка хьалхарча шин шера мехка экономика парте XXIII-ча съезда директивашка хьежжа легIаена а дегIайоагIаш а хилар, къаьстта аьлча, толамца кхоачашъеш я Советски паччахьалкхен укх юбилейни шерара халкъа боахама план. Дуккхача кертерча хьокхамех из план тIехкхоачашъергья.

Керттера итог латт, аьнна белгалдаьккхар нов. Байбакова, социалистически боахам хьалбара боахаме хьалхе лелаяра боарам лакхбара ларда тIа КПСС ЦК-а октябрьски (1964 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа парте оттаяь экономически политика кхоачашъеш хилар бахьан долаш халкъа боахам цу шерашка чIоаггIа дегIабена хиларах.

Цул тIехьагIа 1968-ча шерарча СССР-а паччахьалкхен бюджетахи 1966 шерара паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи доклад йир СССР-а финансий министра **В. Ф. Гарбузова.**

СССР Лакхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи цхьана яь заседани цу тIа чакхъяьлар.

* * *

Делкъел тIехьагIа Кремлевски театре депутата С. Ю. Притыцке председателал а деш Къамий Совета заседани хилар.

Къамий Совета планово-бюджетнии отраслевии комиссей цIерагI содоклад йир планово-бюджетни комиссе председателa депутата М. А. Яснова.

Цул тIехьагIа СССР Министрий Совета председателa заместитель а СССР Госплана председатель а волча депутата Н. К. Байбаковеи СССР финансий министра депутата В. Ф. Гарбузовеи докладех пренеш хилар къамий Совете.

* * *

Депутата А. Шерипова председателал а деш яр Йоккхача Кремлевски Дворецe хинна Союза Совета заседани.

Союза Совета планово-бюджетнии отраслевии комиссей цIерагIа содоклад йир планово-бюджетни комиссе председателa депутата П. А. Розенкос.

Планово-бюджетни комиссе председателa доклад йистеяьлча СССР Министрий Совета председателa заместитель а СССР Госплана председатель а волча Н. К. Байбаковеи СССР финансий министра В. Ф. Гарбузовеи докладех йола пренеш йолаелар.

Сесси дIахо-ший болх беш я.

(ТАСС).

Укх шера къаьстта дика къахьегаш я «Грозпромстрой» треста чуйоагIача СМУ-8 № 4 йолча гIишлошъерий участка коллектив. ХIанз цу участка гIишлошъераша хьалъеш я Катаяма цIерагIча поселкера берий беш. ДIабахача сентябрь бетта план 120 процент кхоачашъяьй цо. Планах лаьрхIачул совгIа кхоачашдаь балхаш 3 эзар сома маьха да. ХIара сменах нормаш 120—125 процент кхоачаш а еш, хьинаре къахьегарца белгалъяьнна я нов. Титова кулгалду каменщиккий бригада.

Сурта тIа: А. Г. Титов (аьрдехьарвар) керте латта каменщиккий бригада.

И. Плиева сурт.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Дикача къахьегама толамашца накъаболх хьатIадоагIача Октябра цIейна МалгIабика района откормочни совхоза хьайбаш лeладераш. Боахама хьайбашта дулх тIакхетара ийс бетта план 100,7 процент кхоачашъяьй укхаза, паччахьалкхенга дулх дохкара план — 107,4 процент. Цу тайпара толамаш даха вIаштIехьдаьннад, хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка латта декхар дика кхоачашдарах. Юкъера лаьрхIача дийнахьи буси 513 грамм дулх тIакхет хIара хьакханна планах доагIар 460 грамм мара доацача. хIаьта доаханна а планах доагIачул дуккхагIа тIакхет дулх — дийнахьи буси 402 грамм.

Къаьстта белгалбаьннаб укхаза кхоалагIча отделене (управляющи И. Шадиев) хьайбаш леладераш: горсовета депутат вола А. Федотов, М. Коненко. Хьалхарчо ше лелаеча хьакхарчех хIаранена 580 грамми шоллагIчо 520 грамми дулх тIакхетийт дийнахьи буси.

Кхераме дац боахама хьайбаш леладерашта хьатIадоагIа Iа а. ХIанзле план дикка тIеххкхоачаш а еш ткъаь итт эзар тонн силос, 2,5 эзар тонн йол, 1,6 эзар тонн ча IалашдаьдДукхаза. Шеко яц боахама хьайбаш леладераша ахкан замалахьа лаьха толамаш эша ца долийташ хьайбаш Iаигара доахаргхиларах.

А. ЮНУСОВ.

ДОЛЛАЧУНГА БIАРГ КХОАЧАШ...

Наьсарерча «Назрановский» совхозе кIезига ба Руслан ца вовзаш нах. Юккъерча дегIара тоавенна зIамига саг ва из. Массаза а елакъежа я цун юхь—вахарца сакъердам хилар, дIадоладаь гIулакх дIачакхдаккхара ка йоалаш саг хилар белгало я из.

Бакъда, дIатIахьежача иштта сага «новкъа хургвац» аьнна хеталойя а телха хIама цунна ходелча цIаьхха «хувцалу» Руслана оамал, «вовзац» из цхьаболча цунца хьалхагIа «салам-Iалам» хиннача наха.

«Садаккхийтацар» цо кIа чуэцача хана комбайнерашка. Кагаш тIа юкъера фийгаш корадича юхасоцайора комбайн, бехк боаккхар. Из цун декхар да — халкъа контролер ва Абадиев Руслан. Боккха тешам ба из. Руслана цох доккхал а ду, хIаьта шийна халкъо хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара низ, хьинар а кходац.

БIаьсти йоала ха яр из. Совхоза жа дахкаш латтар. «Дукха жа а дахк, хIаьта а Iаьхаргаш кIезига хул» яхаш хабараш хьахоэар жа-товарни фермера.

Баьде яр бийса, цу хана 4 сахьат даьлча малхбоалехьа вIалла са хула белгало а яцар. Ца бовза нах баьхкар ферме. Жа Iуй а хаьхой а корзагIа баьлар. «Тхо да уж-м, сагота ма хила», — аьлар Руслана. Йижар наьха а жIалей а гIар.

Дехка жаи Iаьхаргаши дагарде доладелча хайра жа Iушта контролераш сенлухьа баьхкаб.

Цхьаннахьа а дIа ца язбеш бита 47 Iаьхарг гучабаьлар царна. «ДIаязде кхийнадац тха уж, тховсара мара мича даьд уж» яхаш бехк тIера баккха гIертар кулга цIена боацa цхьабола нах. «Хов тхона-м тховсара мел жа даьхкал а», — аьлар Руслан саббаре.

Дукха ха ялалехьа района халкъа тIахьожама комитете дийцар Iаьхаргаш къайладахьа гIийртарий дош. Цхьабараш кхы цу ферме боагIаргбоацаш дIабаьхар, вокхарна доккхий гIодаш техар.

Ший тIахьожамхочун декхараш кхоачашдаь Iац Руслан. Коммунист ва из.

Цкъа, юбилейни декхараш кхоачашдеш доккха зе хилар «гIув» яьхча бер 9 латтача Альти-Юртарча доахана ферма коллектива: хьа ца доагIаш сецалар хий, доахан хьога дисадар цу сарахьа. Совхоза дирекцега цох хоам бе воагIа ферма заведующи кхийтар Руслан нах.

Малх Iочу а биза баьдъерзаш латта ха яр из. Дукха бац дийнахьа саррапца болх баь кIаьд а бенна цу гаьна ара хий хьалолатайийта гIоргболаш нах. Руслан вар кIаьдвенна, салаIа дезаш, бакъда из цун вIалла дага а доханзар долан хьога дисад аьлча. Ше тIавагIача машина тIара Iо ца воалаш (шофер ва из) оарц даккха вахар коммунист. Шийца кхо-виъ монтажник а волаш ферме кхаьчар Руслан. ДIакхаьчача бийсан 12 сахьат даьннадар.

Машина юстара дIа а оттаяь дизза кхаь сахьата болх бир цар турба дIайикъа моттиг лохаш, лаьтта оахкаш. ЦIаккха салаIацар Руслана, новкъостий а цунна бIара а хьеже сихагIа болх бе болалора.

Юххера а хий Iодоладелар турбашта чу гIолла. ЧIоагIа чаме хеташ молар из багенаш йокъа а енна лаьттача доахана. Дег тIара баркал йоахар царна Iуйрийна дояркаша, къаьстта Барахоева Лемкас. Шура юхатохаргъяр цу гIулакхо, Руслан цу сахьате оарцагIа ваьнавецаре.

Шена а тешшаме а лелаю Руслана ший эггара бехктокхамера участок — болх.

Цхьавола саг къехкаш хул юкъара болх дукха тел сона, магац сона яхаш. Руслана кхув моллагIа шийна тIабилла болх лерттIа дIачакхбаккха. «Тайп-тайпара хилча сакъердамегIа ба общественни болх, — йоах цо, — хIана аьлча дикагIа Iомаву цар, ший тайпара вахара школа мз йий из».

Автопарка коммунисташа шоай группоргалла хержав Руслан, хIаьта гIалат а баьннабац, цул совгIа къахьегаме а алаций дуча а юкъенийсденна гIалаташ тохкача комиссе член а ва из.

ХIанз дукха болх ба совхозе. Царех керттерчарех цаI лоархI Руслана — гурахьа дув фу дIадер. Тхо дIахьа къастача хана цига тохкам бе баха кийчлуш бар совхоза халкъа тIахьожамхой. Из царна дагадохийтар Руслан вар.

М. ХАНОЕВ.

ДЕРРИГНЕНА БЕХКЕ ЙИЙ-ТЕШ ТЕХНИКА?

Юбилейни шера дика къахьийгал «Горец» яхача совхоза кхоалагIча отделене свекла лелаераша.

Белгалдаккха дезаш да свекла лелаераша массане а планови заданеш кхоачашъеш хилар. хIаьта царех дукха а дукхагIчар укх шера шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачаш а тIеххкхоачаш а деш хилар. Царех я звеньевая йола Мовлаева Разнат. Звено членаша сий деш а къахьегам дика вIаштIехьбаккха ховш а я из. Ший хьокхамца наьха дог ураоттале а дика хьехам бала а хов Разната. Планах гектара тIара 185 центнер мара ца йоагIача 235 центнер яьккхай цо.

Цу отделене дика болх беш я Эльбаздукаева Лейла а. 25 гектара тIа свекла хьалкхеяьй цун звенос. Гектара тIа 230 центнер свекла дIаеннай цо паччахьалкхенна. Цун звено план тIеххкхоачашъяьй.

Цхьабакъда хьа а яьха кхай тIа яда уж, шекара заводе дIа ца хьош.

— Планах паччахьалкхенна 2750 тонн свекла дIаяла езаш я отделени, — йоах управляюще Хациев Хьусена.

— Мел свекла дIаяхьийтай оаш?

— 500 тонн гаргга...

— Иштта кIезига хIана яхьийтай уж?

— Транспорт тоъац.

Боккъаллар аьлча транспорт кIезига я. Цхьабакъда йолаш йолчох Iалаьмате кIезига пайда эц. Шеннаштта хьажац машинаша беча балхага, духхьал кхай тIа бахара цхьаболча кулгалхоша уж лелаеш моттигаш я. ХIаьта хьаяьккха кхай тIа ухка свекла йокъалу, мIаьдлу. болхлой бийса яххалца машинашка хьежаш кхай тIа багIа.

Цу отделене перевалочни пункте дIа ца хьош 200 тонн гаргга хьажкIаш яла. Iалаьмате чехка цIен а яь, харжа езаш йоккхий элаш латт. хьажкIаш талх, йохкалу. Кийч а яь, паччахьалкхенна дIаяла еза уж. Болх бе саг вац, йоах, кулгалхоша.

— Юрта баха нах? — яхаш хетт оаха Хациевга.

— Уж хьабоалабеи цIабигеи транспорт сога-м яц, — йоах цо.

— Уж хьаккхувла а цIабига а лафеташ машинаши ма йий шун.

— А, машинашца свеклаи силосни доакъари кхахьа деза.

— Йовш латтача хьажкIашта-м сагота дац шо?

— Уж-м сенна хьувзайора, моллагIа йола культура санна дIаяла еза из.

МоллагIча тайпара енна а, дIаенна уж ший качара дIаяьлча кхы сагота вац Хациев. Шийх тийша дIабеннача боккхача боахама общественни рузкъан бала боацаш хила йиш яц кулгалхо.

А. ИСАМБАЕВ,
Урус-Мартана района халкъа тIахьожама комитета хьувкъамга хьожача штаба начальник.

Ийс бIеь гектара тIа гурахьа дув ялат дIаде дезаш ба укх юбилейни шера Шаьла района ткъоалагIча партсъезда цIерагIча колхоза кхаш леладераш. ХIанзле пхи бIаь совгIача гектара тIа дIайийнай уж культураш. Механизатораша дош деннад ткъоалагIа октябрь тIакхоачаш гурахьа дув деррига ялат дIадийна даккха.

Октябра сийна яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай совхоза комсомольски организаце секретарь волча Дашаев Амхада, сеяльщикаша коммуниста Масаев Данилбека, Бакалиев Саид-Хьасане, кхычар. ХIара денна шоай сменни заданеш дикка цар тIеххкхоачашъяр бахьан долаш ялат планах оттаяьча ханал хьалха дIадийна баргба боахама механизатораш.

Сурта тIа: дIадуваш да гурахьа дув ялат.

В. Дунаева сурт.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПАЛАТАЙ МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

1967 шера 28 сентябре — 7 октябре тӀеххьара заседанеш хилар Союза Советеи Къамий Советеи планово-бюджетни комиссей, промышленноста, транспорта, бувзама гӀулакхашта йолча комиссей, гӀишлонийн гӀишлой материалий промышленностеи гӀулакхашта йолча комиссей, юрта боахама гӀулакхашта йолча комиссей, унахцӀено лоралреи социальни Ӏалашони гӀулакхашта йолча комиссей, халкъа образоване, Ӏилма, культура гӀулакхашта йолча комиссей, торговлеи бахача наха цӀагӀа эша гӀулакхаш дареи комиссей 1968 шера СССР халкъа боахам дегӀабоалабара пачхьалкхен планага, 1969-чеи 1970-чеи шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара планашка, 1968 шера пачхьалкхен бюджетага, хӀьта иштта 1966 шера СССР пачхьалкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьарча отчетага а хьожаш.

Комиссеша ладийгӀар шоаш вӀашагӀъеххача кийчон комиссей кулгалхоша 1968 шера СССР халкъа боахам дегӀабоалабара пачхьалкхен планага, 1969-чеи 1970-чеи шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара пачхьалкхен планашка а 1968 шера пачхьалкхен бюджетага а юхьанца хьажарах хьахиннарий хьакъехьа даьча хоамашка йийца а йийца къоабалйир планаштеи бюджетаи Союза Советеи Къамий Советеи планово-бюджетни а доакъой а комиссеша яь заключенеши хӀаьта иштта союзни республикай Министрий Советашта, СССР Союза Министерстваштеи ведомстваштеи цу дешаех лаьца тийина рекомендацеши.

Союза Советеи Къамий Советеи планово-бюджетни комиссешеи доакъой комиссешеи чӀоагӀйир планахи бюджетахи, хӀаьта иштта бюджет кхоачашъяра хьакъехьарча отчетахи лаьца яь заключенеш.

Комиссеша Союза Совета планово-бюджетни комиссе председатела И. А. Розенконеи Къамий Совета планово-бюджетни комиссе председатела М. А. Ясновиеи тӀадиллар СССР Лакхехьарча Совета палатай заседанешка планех, бюджетах, бюджет кхоачашъяра хьакъехьарча отчетах лаьца комиссей цӀерагӀа содокладаш ега.

Цул совгӀа, тӀахьожам кхоачамбара хьисапе СССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссеша ладийгӀар СССР цхьайолча министерстваштеи ведомстваштеи цар балха цхьадолча дешай хьакъехьа.

Юрта боахама гӀулакхашта йолча Союза Совета комиссе ладийгӀар СССР Министрий Совета Пачхьалкхен заготовкай комитета, СССР дулхеи шурийи промышленноста Министерства, СССР кхачан промышленноста Министерства заготовительни пункташ, базаш, элеватораш, предприятеш хьалъяреи юртбоахама продукци дӀачуяца, чакхъяха, дӀаоттаяь лоаттае уж кийча хилареи хьакъехьа яьча доклададашка.

Юрта боахама гӀулакхашта йолча Къамий Совета комиссе ладийгӀар юртбоахама производстверча транспорта болх тоабелга а цунах пайда эцилга а мишта лели цу гӀулакха фу де дезеи дувцаш йолча СССР юрта боахама Министерствеи «Союзсельхозтехника» яхача ерригсоюзни объединенеи яьча доклададашка.

Торговленеи бытовой гӀулакхаш дареи йола Союза Совета комиссе хьежар 1967 шера роаничии товарооборота план товарни ресурсашца Ӏалашъяра де дезарий хьакъехьарча дешага.

Промышленноста, транспорта, бувзама гӀулакхашта йола Къамий Совета комиссе хьежар союзни республикашка художественни промыслаш дегӀаоалярах долча дешага.

Комиссешка цу деррига дешашка хьажале хьалхагӀа моттигашкара гӀулакхаш мишта латт хьажийтар СССР Лакхехьарча Совета депутаташ — комиссей членаш.

Юрта боахама гӀулакхашта йолча Союза Советеи Къамий Советеи комиссеша ладийгӀар СССР Союза лаьттаех пайда ийбара керттерча бокъоний, ССР Союза хьунех пайда ийбара керттерча бокъоний. ССР Союза уни законодательства лардий проекташ кийчъяра хьакъехьарча хоамашка.

УнахцӀено лоралреи социальни Ӏалашони гӀулакхашта йолча палатай комиссеша ладийгӀар унахцӀено лораяра хьакъехьарча ССР Союзеи союзни республикайи законодательства лардий проекта тӀа беча балхах лаьца яьча информацега.

Хьежача деррига дешаех решенеш а йир. йоагӀ-йоагӀача министерстваштеи ведомстваштеи рекомендацеш а елар комиссеша.

Массазарча комиссей балха юкъе закъа лаьцар Союзни республикай Министрий Советий, СССР министерствайи ведомствайи, общественни организацей викалаша, Ӏилмахоша.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЮЗА СОВЕТЕИ КЪАМИЙ СОВЕТЕИ ЗАКОНОДАТЕЛЬНИ ПОЛОЖЕНЕЙ КОМИССЕШКА

7-ча октябре Союза Советеи Къамий Советеи законодательни предположеней комиссей заседани хилар Кремле.

СССР Министрий Совето массане а воински декхарех долча СССР кердача закона проект СССР Лакхехьарча Совет хьажийта хьачуенна хиларца дувзаденна Союза Советеи Къамий Советеи законодательни предположеней комиссеша ладийгӀар цу деша хьакъехьа СССР оборона министра, Советски Союза Маршала А. А. Гречкос яьча доклада а хӀаьта иштта Къамий Совета законодательни предположеней коммиссе председатела Р. Нишанова баьча законопроектах лаьца комиссеша яьча заключене хьакъехьарча хоамага а.

Комиссеша ладийгӀар вокх законопроекташ тӀа беча балха гӀулакхий хьакъехьа лаьча хоамашка, уж хьежар комиссей балха кхыча дешашка а.

Палатай законодательни предположеней комиссей заседане бар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель М. А. Искендеров, СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета Председатель И. В. Спиридонов, СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета председатель Ю. И. Палецкис, СССР Лакхехьарча суда председатель А. Ф. Горкин, СССР генеральни прокурор Р. А. Руденко, СССР Министрий Советерча юридически комиссе председатель А. Н. Мишутин, КПСС ЦК отдела заведующе заместитель С. И. Грачев, КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета бехктокхамера болхлой, СССР оборона Министерства викалаш, Ӏилман болхлойи кепайоазон викалаши.

РУСТАВИ. Синтетически хьоаса бу завод. Цу хьоасех деӀа тай дара технологега хьожаш ба химикий профессионально-технически училище деша багӀа мехкарий.

И. Двале сурт. ТАСС фотохроника

ЗАКАЗЧИКАШ РАЬЗА БА

Грозненски «Индпошива» фабрика чуйоагӀача ательешка, цехашка тега хӀамаш го йиш я город Грознерча дуккхача тикашка. Цул совгӀа цар кхоачашду бахача наьха заказаш. Къаьстта дика къахьег укх юбилейни шера фабрика ерригача цехий, ательяй коллективаша. Укх дӀабахача ийс бетта царех цхьа коллектив яц тӀайца социалистически декхараши пачхьалкхен плани ханал хьалха кхоачаш ца еш. Цунга хьежжа лакха да ерригача фабрика коллективо доаха къахьегама толамаш. Валови продукци арахецара ийс бетта план 103.5 процент кхоачашъяьй фабрика болхлоша. хӀаьта товарни продукци арахецара из план 109 процент кхоачашъяьй цар.

Октябра дезача цӀейна сийленца накъабахара тӀайца хинна социалистически декхараш а ханал хьалха кхоачашдаьд. Итт бетта тӀайцача декхарех планал совгӀа тега лаьрхӀа хӀамаш 25 эзар сома маьха яр. хӀаьта ийс бетта планал совгӀа арахийца продукци 33200 сома маьха я. Къахьегама овсарле 7,1 процент тӀеххкхоачашъяьй, декхарех лаьрхӀачул лакхагӀа да уж хьокхамаш а. Арахецача продукцега дӀабода мах лохбарах пачхьалкхенна кходаьд 30 эзар совгӀа сом ахча.

Кхомбараи экономи яраи тӀехьа а чӀоагӀа къовсам лоаттабу фабрика болхлоша. Укх дӀабахача ийс бетта планал совгӀа 4 эзар совгӀа килеватт - сахьат электроэнерги кхояьй цар, иштта дукха кхояьй материалаш. Из бахьан долаш планал совгӀа фабрикана хинна пайда 35100 сом да.

Къахьегама овсарле лакха хиларах кхоачамбац хӀамаш тегарана, цунга хьежжа арахецача продукце дикал лакха хила езилга а дика кхетаду цар. ДӀадахача шерашка торгови организацеша сакхат дӀадаккхара тийга хӀамаш юхаккхухьийташ дукха моттигаш нийслора. Цу гӀулакха дикка уйла йир фабрика специалисташа, ОТК болхлоша, хӀамаш тегараша. Уж кхоачамбоацараш кхы ца нийсдалийтара хьада йола мероприятеш белгалъяьхар. Уж толамца кхоачашъяьй. Пох доккха бецкат даьннад. Укх шера цхьа рекламаци кхаьчац фабрика коллективага продукци во я аьлна.

Цул совгӀа ийдархой. заказчикий хьашташ дизза кхоачашдара а дукха балхаш ду фабрика коллективо. Фабрика ательешка тега дукхагӀйола хӀамаш йоха Грознерча керттерча универмаге. «Спутник» яхача. № 22 йолча тикашка. Цига каст-каста баха хул ОТК болхлой. мастераш. Уж хьежжоаш тийга барзкъаш мишта дӀадолх, ийдархоша дукхагӀа. дикагӀа дӀаэца хӀамаш малагӀаш я, хоатташ бола бос малагӀа ба. Цар дӀадехарашка хьежжа «Ростекстильторга» базе заказаш ду шоашта дукхагӀа эшача товарашта. Ийдархошца, базашца иштта бувзам лоаттабарах дикагӀа дӀайолх тийга хӀамаш, ди тӀехьа лакхагӀа хул доаха къахьегама толамаш. Кийчача продукцена реализаци яра план тӀеххкхоачаш а еш, планал совгӀа дӀаяхьийта продукци эзараш сомий маьха я.

Октябра цӀейна къахьегама совгӀат кийчдара социалистически яхье яьинача фабрика ательешта юкъе хӀанзлехьа гучаювлаш я итт бетта план кхоачашъяь коллективаш а. Царна юкъе укх шера даим хьалхалатташ хьайоагӀа Коваленко Нина Ивановнас кулгалду пхелагӀча ателье хӀамаш тегарий коллектив. ИттлагӀча октябрга кхачалехьа итт бетта планал совгӀа цо тийга хӀамаш 8 эзар сома маьха я. Иштта дика къахьегаш я Момлик Антонина Дмитриевна керте латта № 2 йолча ателье коллектив а. Самарлийнахьа, 10-ча октябре, кхоачашъяьй цо итт бетта план. Укх деношка из план кхоачашъергья Куриев Мурата, Непротас Екатеринас, Ромелский Алексея, кхычар кулгалдеча ательей хӀамаш тегараша. Уж толамаш цар хетаду дезача цӀейна.

Б. КОСТОЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гӀа оагӀ. 12 октябрь, 1967 шу.

1967 ШЕРА 9 БЕТТА ПРОМЫШЛЕННИ ПРОИЗВОДСТВА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

Сийлахьча юбилейна — Советий Мехка 50 шу дизара баха боаггӀача тайпара накъабаха кийчлуш ба республика промышленни предприятей болхлой.

Планал совгӀа продукци арахецара тӀайца юбилейни социалистически декхараш толаме кхоачашдеш латт.

ТӀайнача декхарел совнагӀа кхыча тӀа а мехкага кхаьчад дуккха мехкдаьтта, газ, мехкдаьтта продукташ, электроэнерги, химеи машиностроенеи продукци.

Промышленни производства берригача боарама оттаяь 9 бетта план республика бӀарчча хьаийцача 102 процент кхоачашъяьй.

1966 шера ийс беттачул 12,6 процент дукхагӀа арахийцай промышленни продукци, хӀаьта из дуккха лакхагӀа я планах лаьрхӀа хиннача темпаел.

Промышленноста къаьст-къаьстача доакъой продукци 1966 шера ийс беттачул дукхагӀа арахийцай укх боараме:

Мехкдаьтта доахача промышленносте	22 процентана
Газови промышленносте	16 »
Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте	10 »
Машинашъечеи металлах оатхалаш ечеи	17 »
Химически промышленносте	8 »
Электроэнергии теплоэнергии	3 »
ГӀишлой материалий промышленносте	14 »
Лйгача промышленносте	17 »
Кхачаи промышленносте	16 »

Укх шера ийс бетта валови продукци хьаяра план укх тайпара кхоачашъяьй предприятешка:

	1967 ш. 9 бетта план кхоачашъяра процент	1967 ш. 9 бутт 1966 ш. 9 беттаца проценташ лоархӀаш нийсбича
«Грознефтехимзаводы» яха объединени	100,4	110
«Пищемаш» яха завод	101	138
«Электроинструмент» яха завод	104	143
Транспортни машиностроене завод	93	106
Электромеханически завод	102	110
Грозненски ремонтно - механически завод	103	108
ГӀишлой материалий промышленноста управлени	107	125
Швейни производствай объединени	105	118
Ацетонови завод	103	104
Консервни промышленноста Нохч-ГӀалгӀай трест	103	123
Республика кхачан промышленноста министерство	105	107
Бахача наха цӀагӀа эша гӀулакхаш дара министерство	106	110
Цу даькъе:		
Мебельни фабрика	106	108
Къаьст-къаьстача наха бӀарзкъаш тега фабрика	104	102
«ГРОЗВИНО»	107	127

1967 шера октябрь бутт болалуча хана планированеи экономически стимулированеи кердача система тӀа яьккхаяр ерригача промышленни продукцех диъ лагӀа дакъа хьадеш йола 28 промышленни предприяти.

Кердача хьалашка болх беш йолча предприятеша укх боараме кхоачашъяьй ийс бетта продукцена реализаци яра план:

	1967 ш. 9 бетта план кхоачашъяра процент	1967 ш. 9 бутт 1966 ш. 9 беттаца проценташ лоархӀаш нийсбича.
«Грознефта» объединени	102	123
«Красный молот» яха завод	99,9	115
«Электроприбор» яха завод	103	165
«Грозэнерго» яха районни энергетически управлени	98	102
Мебельни хьу чакхйоаха «Терек яха фирма	94	103
Кога гӀирса фабрика	108	102
Даьтта ду завод № 15	115	105
ЧхьагӀарий - коньякий комбинат	104	107
Моттигерча промышленноста министерство	104	126

Продукцена реализаци яра боарам 1967 шера 9 беттаца нийсбича 17.3 процент дукхагӀа хиннаб, къахьегама овсарле 10,7 процент лакхъеннай.

Къахьегама овсарле лакхъяра план цу предприятешка 2,8 процент тӀеххкхоачашъяьй.

Цхьабакъда, валови продукци хьаяра план республика бӀарчча хьаийцача тӀеххкхоачашъяьяле а, дуккхача предприятешка аьттехьа а бизза пайда ийцабац долаш долча кхоачамехи торонехи.

Ийс бетта валови продукци арахецара план кхоачаш а ца еш 1,1 миллион сома продукци хьа ца луш йисай 14 предприяти.

Промышленни продукце керттерча тайпаш хьадара боарамаш хьахьокх укх даннеша:

1967 шера 9 бетта хьаяь продукци		1967 ш. 9 бутт 1966 ш. 9 беттаца проценташ лоархӀаш нийсбича
Мехкдаьтта эзар тонн	9998	122
Газ млн. куб. метр	1547	125
Электроэнерги млн. квтс.	1926	103
Мехкдаьтта аппаратура эзар тонн	13,2	100,8
Насосаш	731	108,3
Хица тӀоанаш доxаду агрегаташ	49	100
Скважинаш караерзаяра цементировочни агрегаташ	359	107,8
Тракторни прицепаш	4593	112,6
Шушаш юла машинаш	110	120,9
Трансформаторни подстанцеш	609	87,5
Етта кирпишк (колхозашка ер йоацаш) млн.	118	108
ЦӀен тӀа юлла кирпишк — тховна эзар кв. метр.	125	67
КӀир эзар тонн	20	100
ВӀашагӀйоахка аьшкабетона конструкцеши деталеши эзар кубометр	90	106
ГӀирсашка йода хьу тӀаувзар (колхозаша кийчъю хьу йоацаш) эзар кубометр	110	88
Херхах чакхъяьккха хьу эзар кубометр (колхозаша йоаккхар йоацаш)	61	82
Мебель млн. сомаш	5,5	105
Тийга яь хӀамаш млн. сомаш	4	120
Кога гӀирс эзараш параш	884	102
Пачхьалкхен бедала ресурсаех даьккха дулх эзараш тоннаш	11,6	106
Марший-ветчинай хьисапера хӀамаш эзараш тоннаш	3,2	135
Пачхьалкхен ресурсашкара бежана даьтта (колхозий даьтта доацаш) — тоннаш	1203	92
Щенача шурех яь продукци эзараш тоннаш	31	109
Кондитерски хӀамаш — тоннаш	2685	109
Маькха-булочни хӀамаш эзараш тоннаш	53	107
Макаронни хӀамаш эзараш тоннаш	2,7	110
Консерваш миллионаш условни банкаш	60,3	117
Йий эзараш дкл.	558	103

Кооперированни поставкай план укх шера ийс бетта кхоачашъяьй: лоаладаьча болатах оатхалаш яра — 122 процент, сийрдача металлех оатхалаш яра — 100 процент, поковкашта — 130 процент, штамповкашта — 102 процент. Лоаладаьча болатах оатхалаш яра план кхоачашъяьяц.

Производства, механизаце, автоматизаци, хьалхалаттача технологе технически боарам дӀахо лакхбара болх беш хиннай промышленни предприятеш.

Технически прогресс еча хьинаре дакъа лаьцад рационализатораша.

Производственни фондаех пайда дикагӀа эцар, керда техника юкъекхахьар, къахьегам Ӏилман ларда тӀа вӀаштӀехьбаккхар бахьан долаш къахьегама овсарле лакхъяра задани 2,6 процент тӀеххкхоачашъяьй.

1966 шера ийс беттаца нийсйича къахьегама овсарле 8,4 процент лакхъеннай. Цхьабакъда, къахьегама овсарле лакхъяра заданеш лоархӀаяьяц 19 предприяти, хӀаьта цхьайолча предприятешка болх беча цхьан сага лоархӀаш баь болх 1966 шера 9 беттачул кхьметтал лохбеннаб.

Бедал, материалаш, доагор, электроэнерги дукхагӀа кхоеш дӀаахийтара, организационно - технически мероприятеш чакхъяхара чотах бархӀ бетта план тӀеххкхоачашъяьй товарни продукця яккхарга дӀабода мах лохбара.

1966 шера бархӀ бетта продукци яккхарга дӀабода мах планахчул дукхагӀа лохбарах 3,6 миллион сом ахча кходаьд. Цхьан сома маьха продукци яккхарга дӀадахар 75,2 кепиг хилар, планах лаьрхӀар 75,9 кепиг хиннача метте.

Цунца цхьана хӀанз аьттехьа а ерригаш яц материалаш кхомбеш дӀаахийтараи общественни производства эффективность лакхъяраи бе боаггӀача тайпара болх беш йола предприятеш.

Ийс бетта план кхоачашъяра итогаша хьахьокх, Нохч - ГӀалгӀайчен промышленни предприятей болхлоша, инженераша, техникаша, кхыча специалисташа шоаш тӀайца юбилейни социалистически декхараш дикка тӀеххкхоачашдара доккхий низаш тӀадохийташ хилар а Сийлахьбоккхача Октябра 50 шу дизара баха боаггӀача тайпара накъабаха кийчо еш хилар а.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Статистически управлени.

ДИВНОГОРСК. КӀеззига деноши мара дисадац Енисея тӀарча Красноярски ГЭС-а гидроэнергетика вампала хьалхара ши агрегат болх бе йолаяла. ГӀирса ерригача участнашка кийчо еш латт цу йоккхача событена. ШоллагӀча пусковой генератора ротор оттаяьй, водопроводаш вӀашагӀъехна йоалаш латт, хий чухеца кийчъяь я хин аьтта оагӀорахьарча берда тӀара котлован.

СУРТА ТӀА: Красноярски ГЭС-а шоллагӀа агрегат вӀашагӀйоллаш ду балхаш.

Ю. Бармина сурт.

ТАСС фотохроника.

ИТТ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Пачхьалкхен плани юбилейни социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара беррига шоай низ тӀабахийта къахьег Грозненски кога гӀирс беча фабрика болхлоша. Октябра цӀей сийна тӀайца хинна социалистически декхараш ханал бутт хьалха кхоачашдаьд болхлоша. Ийс бетта планах лаьрхӀачул совгӀа арахийцай цар 343 эзар сома маьха продукци. Из бахьан долаш фабрика коллектива вӀаштӀехьдаьлар итт бетта план а кхоалагӀча октябре кхоачашъе. ХӀанзлехьа тӀабоагӀача бетта чотах арахийца, кога гӀирс эзараш сомий маьха ба. Къахьегама овсарлен план 111 процент кхоачашъяьй фабрика коллективо.

Къахьегама овсарле лакха хиларах кхоачамбеш яц коллектив. Цо чӀоагӀа къовсам лоаттабу фабрика сий лакха лаккхара а. Продукце дикалга хьежжа мара из хургдоацилга кхетаду хӀара болхлочо. Цудухьа хьинар кхо ца деш къахьийгар цар. Арахецача продукце дикал лаьрхӀа хинначул 2 процент лакхъяьй.

Укх шера цхьоалагӀча апреле денз планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш я фабрика коллектив. Цу хана денз дукха балхаш даьд экономи яра; цу даькъе дукха мероприятеш чакхъяьхай, цар торо хилийтай кхы тӀа а материальни поощрене фондаш хьахилийта. Масала маьчей чӀоагӀача кӀоажошта метта гранитолеви кӀоажош де доладелар. Цу мероприяте 20 эзар сом пайда бу пачхьалкхенна шера. МаӀача наьхеи кхалнаьхеи маьчей моделаш хувцарах 6 эзар сом пайда хилар. Пачхьалкхенна эзараш сомаш пайда а беш, кхы дуккха а мероприятеш производствана юкъейихьар.

Из бахьан долаш цхьоалагӀча апреле денз цхьоалагӀча октябрга кхаччалца поощрене, социально - культурни, бытови фондашка 25 эзар сом ахча хилар.

Планироване кердача системах болх беча хана керттера хьокхам ба кийча продукци дӀаяхьийтар. Из гӀулакх дика дел тха фабрике. Продукцена реализаци яра план 110,7 процент кхоачашъяьй фабрика болхлоша. Планах лаьрхӀачул совгӀа торгови организацешка дӀаяхьийта продукци 300 эзар совгӀа сома маьха я.

Московски ленинградски предприятей инициатива хьал а лаьца, фабрика болхлоша хьинар кхо ца деш къахьег кхомбараи экономи яраи тӀехьа. Планахи социалистически декхарехи лаьрхӀачул дикка дукхагӀа материалаш кхояьй укх шера. ДӀадахача шера ийс бетта пачхьалкхенна 18.4 эзар сом пайда а беш кхояь тӀоарска материалаш 540 эзар квадратни дециметр мара яцар, хӀаьта укх шера цу юкъа пачхьалкхенна 27 эзар сом пайда а беш, кхоль материалаш 700 эзар совгӀа квадратни дециметр я. Цу кхояьча материалех планал совгӀа хьабаь кога гӀирс 9 эзар пар ба.

Цхьа цех яц тха фабрике тӀайца социалистически декхараш кхоачаш ца деш. Цар массане а ритмично болх бу. Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю къона специалист П. М. Шишкин керте латтача кхоалагӀча цеха болхлоша. ДӀабахача ийс бетта планал совгӀа арахийцаб цар 20 эзар пар кога гӀирс. Фабрика карара кара тела ЦӀе байракх царга я. ДӀахо йодача хана из карара ца ялийта а лерхӀ цар.

Шоаш болх беча цехашка байза ца Ӏеш, хьинаре къахьегарца ерригача фабрике бовзаш ба болхлой Т. Зуева, К. Гладкова, Ф. Орлова, Л. Долинская, кхы дуккха бараш а. Юкъера лаьрхӀача сменни нормаш 125—130 процент кхоачашъю цар. ХӀанзлехьа пятилетка шоллагӀча шера план а кхоачашъяьй цар.

В. РАДОВА,
Грозненсии кога гӀирс беча фабрика производственно-плановни отдела начальник.

ХАННАХЬА ЙОАККХО Ю

Къахьегама овсарле лакха йолаш юбилейни вахта дIахьош ба Гудермесски района юртбоахама къахьегамхой. ХIанз шоай деррига а низаш тIадахийтад цар гурахьа дIаюв культураш ханнахьа дIайийна тIадоагIача шера хьувкъама дика лард йоллара. Района кхаш леладераш тIадоагIача шера 31 эзар тонн ялат чуэца декхарийла ба. Иштта да цар шоашта тIаийца лакхара социалистически декхар. Из кхоачашде атта дац, цудухьа района кхашка чIоагIа къовсам латт агротехника бокъонаша дIадеххача тайпара лерттIа культураш дIаера.

Тха районе дIаювча культураашта юкъе керттера дакъа дIалоац гурахьа дувча ялатои дуган. Дувца дезаш дац мел лоархIаме да лакхара хьувкъам кхебара ялат дIадера балхаш агротехнически бокъонаша дIадеххача тайпара дика чакхдахар. Дукха балхаш даьд укх шера района боахамашка лаьтташ шаьрдеш. ГIулакхо вIаштIехьдоалийт вегетационни полив дика чакхъяккха, цул совгIа фу лаьтта массанахьа цхьатарра дижара а дика да из. Еррига гурахьа дIаюв культураш дикагIа йола предшественникаш хиннача лаьтта дIаювргья районе.

Къаьстта теркам тIабахийтаб районе лаьтта кийчдара. Деррига оахаш дола лаьтта предплужники катоки йоахкача нохаращца мара ахац. Аьхачул тIехьагIа культиватори дискови лущильники, макхеи вIашагIйоаллача агрегатаща обработка ю. Фу дIадуш дола лаьтта оасарах цIенду.

Укх шера санна дика кийчдаь фу хиннадац района боахамашка, из деррига а цхьоалагIчеи шоллагIчеи классах да. ЦаI гектар ялат дIадуврглац укх шера кхоалагIча классах долча фуца.

ХIара гектара тIа пхиъ-ялх миллион фийг а кхоачийташ урагIеи пхорагIеи дIадув кIа. Хий деххача лаьтташка кIа дIаделехьа хIара гектара шиъ центнер кхоачийташ суперфосфат тосс. Гурахьа дIайийнача культураашта Iан замалахьеи бIаьстийи азотни удобренещца подкормка е лерхI боахамашка.

Гурахьа юв культураш дIаера эггара аьттув бола ха латт хIанз, 12—15 октябрь тIакхаччалца хургба из аьттув. Цудухьа укх деношка ялат дIадера темпаш дикка лакхъяьй района механизатораша. ХIанзле планах лаьрхIачул ах совгIа ялат дIадийна даьннад тхо. Шеко яц механизатораша из болх ханнахьа чакхбоаккхаргхилараx.

Белгалде деза дIадахача шера хинначул укх шера 300 гектар дукхагIа ялат дIадувргдолга. Цу гIулакхо а вIаштIехьдоалийтаргда дикка дукхагIа ялат чуэца. Мишта вIаштIехьдаргда тха иззал дукхагIа ялат дIаде? КIезигагIа дIаюврга севооборото чудоагIача лаьтташка пхьан шера тIаювла баьцаш, силоса лаьрхIа хьажкIа, хIаьта доакъара база чIоагIъяра шоалагIа юв культураш юврга.

Аланза даргдац района кхашка хIара шера дукха оасар тIадоалилга. Цудухьа тIадоагIача шера оасарца тешшаме къовсам болабергба района боахамашка. Гурахьа дIайийнача культураашта юкъе оасар гучадоаллаше а цу сахьате аминни тухаца химически обработка ергья. Цул совгIа оросительни каналаштеи наькъаштеи йисте гIолла улла лаьтта оахаргда.

Гурахьа дIадув ялат дIадаьлча шоллагIа моттиг дIалоац дуга. ТIадоагIача шера лакха хьувкъам кхебара районе чакхъяха езаш дукха мероприятеш я. Эггара лоархIамегIа дар да 1 январь тIакхачалехьа деррига дуга дIадувргдола лаьтта ахар. Из ахалехьа хIара гектара тIа ялх центнер суперфосфатеи пхиъ тонн кхалажеи тоссаргья кхашка. Дуга кхедеча хIара гектара тIа кхоачаргья итт-итт центнер минеральни удобренеш, хIаьта азотни удобренеш бIаьсти, ахкана замалахьа товсаргья. ТIадоагIача шера денз дугана севообороташ йолаергья района боахамашка. Укх тайпара хургья севооборот: диъ дакъа дIалоацаргда дуга, ши дакъа люцерна, цхьацца дакъа горохеи цIенача параи. Бобови культураш кхеьча лаьтташка дуга дIадувш хиларо дикка лакхбергба цун хьувкъам.

Района боахамашка деррига хьалаш да тIадоагIача шера 31 эзар тонн ялат кхеде. Кхаш леладераш тешаш ба шоаш из кхоачашдергхилараx.

В. КОПАЕВ,
Гудермесски района юртбоахама управлене керттера агроном.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДАХАР — ЭКОНОМИКА ЧIОАГIЪЯР

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна тIаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, Ведана района юрта боахама къахьегамхоша ханал хьалха кхоачашъяьй пачхаьалкхенга хьайбай продукташ йохкара шера план: дулх дохкара 100,2 процент, шура — 122, тха — 100,6 фуаш дохкара — 112 процент. Иштта тIехкхоачашъяьй пачхаьалкхенга ялат дохкара план а.

Соахкареи укх шерареи цхьатарра ханаш хьайийцача дехка дулх 131 процент хилар, шура — 104 процент, тха — 145, фуаш — 106 процент, хьайбай продукташ дIахо а йохкаш латт пачхаьалкхенга.

Ведана района колхозий къахьегамхоша социалистически яхь лаьцай КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни Байракх, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара коллектива цIи тиллийта бокъо яккхар духьа. Цар сийленца тIехкхоачашъяьй 9 бетта юрта боахама продукташ йохкара план. Шоай кхоачамаши торонаши лархIа а лаьрхIа, района къахьегамхоша доккхагIа дола декхараш тIаийцад шоашта.

КхоалагIча квартале лелаьча социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Кирова цIерагIча юртбоахача артеля колхозхоша (колхоза председатель В. Мусаев, парткома секретарь нов. У. Есембулатов). Цу колхозо 1965 шера дена районе хьалхара моттиг а лелаеш. цхьанна а боахамга дIаяккхийтан КПСС райкомеи къахьегамхой депутатий райсовета исполкомеи карара кара тела ЩIе байракх.

Кирова цIерагIча колхозо I-гIа октябрь хьатIакхачалехьа кхоачашъяьй пачхаьалкхенга дулх дохкара шера план 170 процент, шура йохкара — 182 процент, хIаьта ялат планах лаьрхIачул 11-эза дукхагIа дехкад.

Хьайбай продукташ яхараи йохкараи дика толамаш даьхад Орджоникидзе цIерагIча колхоза (председатель нов. А. Хусаинов, парторганизаце секретарь нов. М. Джабраилов). Ленина цIерагIча колхоза къахьегамхоша а (председатель нов. В. Баймурзаев, парторганизаце секретарь нов. С. А. Малаев).

Юрта боахама продукташ дукхагIа яхареи цун доакъой рентабельность лакхъяреи тешашка денна хьеж цу колхозий правленеш.

Доаман колхозий экономика айяр духьа чакхъяха хьадла мероприятеш кийчйир лаьттанцарча боахама, хьайбай боахама даькъе санна, иштта гIонна йолча предприятешка а.

Юбилейни шера балха овсарле лакха йолаш къахьийтад Кирова цIерагIчеи Орджоникидзе цIерагIчеи колхозий лаьтта леладераша. Районе юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара планах 14,5 центнер мара яккха из езача, цу колхозаша хьалхарчо 19,1 центнери шоллагIчо 17 центнери яьккхар гурахьа дийнача кIин.

Укх юртбоахама шера башхалонаш теркал а яь, ахархоша чIоагIа болх бир хьалхкхебаь хьувкъам лорабара. Деррига а 2707 тонн ялат а даьккха, пачхаьалкхенга ялат дохкара план толаме кхоачашъяьчул тIехьагIа, укх шера гурахьа дIадувргдолча фуна фонд дIаоттайир, дIаихача шерашка колхозашта тIадиса хинна колхозхой декхар дIаделар, къахьегамах телача гарантированни маьха чотах хьалхарча ах шера доагIа ялат дIадийкъар. Общественни къахьегамах хьахулачоа безам дукхагIа тIабахар колхозхой.

Тха района еррига колхозаш къахьегамах гарантированни мах тела йолаеннай. Цунца дувзаденна чIоагIа лоархIаме да къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхари цунна боарам нийсагIа оттабари, къахьегама дисциплина айяр, колхозхой къахьегамах мах балара госбанко тела кредиташ шоай ханнахьа дIатакхар духьа доходаш кхаш йолча Веденски плодопитомнически совхоза опыто. Бешамаш леладера дика а долаш, пайда ца эцаш дадаш кхо эзар гектар гаргга лаьтташ да тха босаоагIонашка. ЛоархIаме да из болх бергболаш дуккха мукъа нах тха хилар а.

Хьайбай боахаме продукци алсамйоаккхаргйола керттера хьал да доахана продуктивность лакхъяр. Из декхар кхоачашдара доакъарий база тешшаме вIашагIйолла еза.

Общественни хьайбашта доакъарашца бизза кхоачамбара укх Iай 8,7 эзар тонн гIожача доакъарий, цу даькъе 8,2 эзар тонн аьла кийчъянза а 12,2 эзар тонн силос йолланза а яргъяц колхозаш. Укх шера октябрь болалуча хана кийчдаьдар 6,4 эзар тонн е планах 73 процент гIожа доакъарäш, цу даькъе 5,7 эзар тонн е 69 процент аьла, силос 3,9 эзар тонн е 32 процент.

Балхаш дикагIа вIаштIехьа а дахь-

МИШТА КХОАЧАШДУ юбилейни шерара декхараш?

дукхагIа хьатIайоагIаргйола моттигаш лахар. Къахьегамах гарантированни мах теларо тIакккха мара новкъостал дергтац производство айяра, колхозий экономика чIоатIъяра.

БIаьстан юхье юв культураш ханнахьа дIаераи царна гIулакх дикагIа дараи вIашагIъеллар ялатийна лаьрхIа хьажкIаш кхею 27 звено, силоса лаьрхIа хьажкIаш кхею 18 звено, тхьамка кхеду 16 звено, новрий борц делабу 13 звено.

Тхьамкийи новрий берцеи кхаш бригадашкеи звеньяшкеи, хIаьта звеньяшта чухьа колхозхошкеи актаех дIаденнад.

Гурахьа дув кIа дукхагIча лаьтташка дIаде лоархIаяпар колхозаш, массаза а лелаяь хьажкIаш кIезигъе безам бапар. Цхьабакъда, гурахьа дув кIа кхедара опыто хьахьекхар из культура дуккха а гIойленагIа хилар.

Укх шера хаоттама хьалаш вIалла аьттув боалаш хиннадоллашехьа а, Ленина, Орджоникидзе цIерагIча колхозаша юкъера лаьрхIача 16—17 центнер а цхьанцайолча участкашка 24—25 центнер а яьккхар хIара гектара тIара. Карл Маркса цIерагIча колхозо 500 гектар гаргга долча лаьтта дIадийнача кIих хIара гектара тIара 11,6 центнер яьккхар, цигга ялатийна дIайийна хиннача хьажкIех 8—9 центнери силоса лаьрхIа дIайийнарех. гIад а тIехьа 40—50 центнери мара ца йоалаш хиннача.

Районе тIехьалиса юрта боахама дакъа да сомий бешамаш лелаяр. хIаьта укхазара хьалаш цунна аьттув болаш да. Цунна тешал ду хIара шера тIехдикача сома 50 центнерагара 120 центнерага кхаччалца сом ха доакъараш кийчде йолаелар Ленина, Кирова цIерагIа колхозаш. 1967 шера I-гIа октябрь тIакхоачаш Ленина цIерагIча колхозе гIожа доакъараш 112 процент кийчдаьд, цу даькъе йол — 94 процент, силос — 76 процент.

Доакъараш кийчлара гIулакх эсалагIа латт Карл Маркса, Орджоникидзе цIерагIча колхозашка. Деррига низаш а организаторски говзал а тIаяхийтанза яргъяц лоаццача хана из гIулакх лертIадаккхара, хIаьта эша торонаш колхозашка йолаш я.

Колхозашка дуккха доакъараш доалу уж чуэцарем дIаоттадаь лоаттадареи технологи лерттIа ца хилар бахьан долаш. Кхоачам ба хIанзарча технологех силос йоллаши доакъараш дIаоттадаь лоаттадеши царех йоахка пайдана хIамаш кхоалагIа дакъа дIакъасташ хилар теркалдича.

Доакъарех пайда дикагIа эцара минеральни доакъараш детта деза нарех. ХIаьта а республике долаш дола минеральни доакъараш тха боахамашка пайда эцаш дац. Районе долаш долча 300 тонн совгIча концентрированни доакъараша — хержачул тIехьагIа юхедисача кIинои комбикормашеи хьайбашта кхоачамбац аьттехьа а.

КПСС XXIII-ча съезло хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара хьалхара бехктокхам бизза кхета а беш, пятилетка шоллагIча шера тха района хьайбаш леладераша даьха толамаш во дац хьайбай продукташ яхареи пачхаьалкхенга йохкареи.

Соахкареи укх шерареи ханаш вIаши нийсйича укх шера даьккха дулх 288 центнер дукхагIа хилар.

КIезига шура луш бола 300 совгIа етт дулха дIачубала хьакъоастабарах шура 558 центнер кIезигагIа яьккхаяле а, шурий товарность лакхъеннай.

Соахкареи укх шерареи цхьатарра ханаш вIаши нийсйича 1 Iатта лоархIаш доаккха бежана дулхи Iасилга дулхи 77 килограммагара 115 килограммага кхоачаш дукхагIа хиннад. Хьокхамаш дикагIа да Карл Маркса, Орджоникидзе цIерагIча колхозий. Колхозашка дулх дукхагIа даккхара новкъостал даьл денна а бийсанна а цахаддаш доахан доажадечеи хьайбашта кхетамца гIулакх дечеи лоаман даьгIенашка доахан доажаделга дика вIаштIехьдаккхаро.

Соахка укх ханна хиннарашца нийсдича 297 бежан тIакхийттад доаханна, цу даькъе — 55 етт, хIаьта дулх дохкара шера план тIехкхоачашъяьй.

Соахкарчул 12 Iасилг дукхагIа кхедаьд укх шера 9 бетта, хIаьта уж хул ер шу долалуча юххье хиннача 100 Iаттан духхьашха дехкача шинарийнеи доархIаш 66 Iасилг. деррига хьахиннараш 806 Iаса да, хIаьта царех 7 е 0,8 процент дайнад.

Тайп-тайпара ханаш йолча доахах 82 бежан деннад, хIаьта 1966 шера дайнараш 205 бежан дар. Цхьабакъда, гIулакхаш вIаштIехьа доацаш да жа леладеча.

ХIанз эггара бехктокхамегIа йола ха хьатIаэттай хьайбай боахаме — Iанна доахан чусоцале. Iаьсий а тIехьа деррига хьайбаш Iангара дахарал совнагIа пятилетка кхоалагIча шера заданеш толаме кхоачашъергйола а лард йолларгйола а балхаш чакхдаха деза.

Доахан Iа даккха чусоцадалехьа хьайбай помещенешта бокъонца дезинфекци е еза, фермай территореш гонпахьа карт а яь чулостае еза, тайп-тайпара Iулаш шоайла а бахача наьха шоай доалахьа дола доахан а вIашагIкхетийта мегаргдац.

Доал дара культура лакха хулгаэнанеши практически опыти йолаш болча нахах тийша да. Производстве малагIа прием, средство, технологи юкъекхахьа еза — хоадамболлаш сонам белга специалиста тIадож. Цулухьа, юртбоахама производства деррига дешаш специалиста чулоацаргдолаш, юртбоахама культураш кхеераш хьайбай продуктивность лакхъяра хьалхалатта методаш цо наха хьехаргйолаш цун лоархIам лакхбе беза.

Белгалдаккханза даргдац, кадраш цара дош тха районе ший боарам тIа латташ ца хилар, дуккхача производственни участкашта керте латтараш кIезига дийша нах хилар.

ХIара даькъе къаьст-къаьста тIаийца декхараш кхоачашдар а тха балха юкъера кхоачамбоацараш дIададахар а — из хургда Советски Даьхен сийлахьча ах бIаь шера юбилейна луш дола доккха къахьегама совгIат.

Х. ХАТУЕВ,
Ведана района юртбоахама производственни управлене начальник.

Бехктокхаме декхараш тIаийцадар Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша укх юбилейни шера. Лакха дар боахама дикагIа йолча доярка Хашиева Лидас тIаийцараш а. Цо дош деннадар ше лелабеча ткъаь Iаттах хIаранегара 2315 килограмм шура яккха, планах йоагIар 2200 килограмм мара йоацача ший дош кхоачашдаьд. говзача доярка хIанзлехьа. ХIара Iаттагара 2413 килограмм шура яьккхай цо. Хьагучох шу чакхдоалаш кхо эзар килограммага кхаччалца шура яккха вIаштIехьдаргда доярка.

— Из да Октябра цIейна аз кийчдаь совгIат, — йоах боахаме хьалхоалаттача доярка.

Сурта тIа: доярка Хашиева Лида.

И. Плиева сурт.

ТВОРЧЕСКИ КЪАХЬЕГАРАХ ХЬАХИННАР

ХIара шера бIаьш тоннаш комсаш кхею Наурски района «Комсомольский» яхача совхоза къахьегамхоша. Боккха пайда боал боахама цу маьхерча культурах. Иштта, укх тIехьарча ялх шера пачхаьалкхенга комсаш йохкарах 3,8 миллион сом пайда хинаб боахама, хIаьта духхьал цхьан 1965-ча шера — 1,2 миллион сом. Комсий бешамий хIара гектара тIара чуэцача хьувкъамах 1130 сом доход хул совхоза юкъера лаьрхIача.

Шерагара - шерага алсамбоал боахаме комарий хьувкъам а. Укх тIехьарча пхе шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 57 центнер чуэц боахаме комараш.

Мишта вIаштIехьдоал боахама къахьегамхой производства рентабельность иштта лакхъе?

Цу хаттара жоп лу тха журнала октябрьски номера тIа «Рентабельность лакха йола боахам» яха статья язъяьча боахама керттерча агронома С. Тимофеева, агроном-экономиста Е. Четыринас.

— Производства керттерча средстваех—юртбоахама уголеех—бизза пайда эцар да боахама экономически хьокхамаш лакха хилар. Боккха теркам тIабохийт комсий гаьнаш хийцца дегIайоалаергйола хьалаш вIаштIехьдахара. Эггара бехктокхамегIа дола балхаш — гаьнаш яIар, кусташ тоаяр говзагIа болча болхлошка мара дайтац, хIаьта царна а хаддаза тIахьожам лоаттабу специалисташа. Iилмана карагIдаьнначох пайда а эцаш совхоза комсаш лелаераша хIара гаьна сортагеи дегIаахара низагеи хьежжа гурахьа 2 — 3 шод бола 8—12 хетолг дут хIара комсий гаьна тIа. Юкъера лаьрхIача хIара гаьна тIа 80—100 чIонак а ют. БIаьстан юхье чIонак тохача хана совдола хетолгаш дIа а доахаш лелаю комсий гаьнаш. Боккха теркам тIабохийт боахаме комсий бешамашта гIулакх деча хьалхалатта методаш балха юкъекхувлара а.

ДIахо шоай статья тIа автораша дувц шоаш балха юкъекхувлача хьалхалаттача мероприятех. Цхьан дешаца аьлча комсаш кхеерий боккха пайда эца йиш хургья цу статьях.

Журнала тIа иштта кепатеха я Еррироссийски чхьагIар даккхареи комсаш кхеяреи Iилма - тохкама института директора, юртбоахама Iилман доктор волча Я. Потапенко «Фалоксерах лорае комсаш» яха статья. Къилбаседа Кавказа комсий бешамашта цу зенерча садоахкача хIамаша еча новкъарленех лаьца дувц цу тIа, хьехар ду комсий бешамаш мишта лорае еза.

«Комсаш чуийю машина» яхаш я Нохч - ГIалгIай юртбоахама опытни станце механизаце отдела заведующи волча В. Чеботарева статья. Дагестана юртбоахама Iилма - тохкама института, Грозненски мехдаьтта института сотрудникашца цхьана опытни станце Iилмахоша хьаяь «Терек» яха комсаш чуийю машина тахкарах лаьца дувц цо. Цу машино йиш хулийтаргья хьалха кулгалца деш хиннача балхашта механизаци е.

Комсаш кхееча боахамий специалисташта чIоагIа пайдане статья я из.

Боахамий экономисташта лаьрхIа я журнала тIа кепатеха Дагестана Хасавюртовски района «Правда» яхача колхоза директора А. Акаева, экономиста К. Кубатова, керттерча бухгалтера К. Шамхалиева «Къахьегама баланса — теркам» яха статья. Цу тIа цар хьайовзийт колхоза къахьегама ресурсаех пайда эцарах йола опыт. масалаш доаладу ялат чуэцача хана болхлой ца тоъаш е уж эшачул совнагIа болаш нийслу новкъарленаш дIаяхарах лаьца. Нохч-ГIалгIай боахамий кхаш леладерашта пайдане хургья инженер-механик волча Д. Олейника, юртбоахама Iилман кандидата М. Комарова «Босешка обработка яра балхаш тоаде» яха статья. Цу тIа дувц босаоагIонашкара эзаь шаьрье, оахама юкъе лункаш - бIенаш а деш из тIера IотоIае йиш хулийташ йола къаьстта ший тайпарча ячейкоделателах.

Журнала тIа иштта кепатеха даьгIений продуктивность лакхъяра хьалхалаттача боахамий опыта хетаяь статьяш. Журнала тIа кепатеха материалаш юртбоахама болхлошта чIоагIа накъаяргйолаш я.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
«ЦЧО-и Къилбаседа Кавказеи юртбоахама производство» яхача журнала отдела редактор.

IАНАХ КХЕРА БЕЗАЦ

Кайяклы яхача моттиге ялх жа Iул да тха колхоза. ХIанз сихбенна уж лерттIа Iангара дахара деррига хьалаш Iалашдеш ба колхоза механизатораш. ХIанзле хIара кошарана юхе аргIаш даь дIаоттаяьй 40—50 тонн йол, белгалде деза хIара отарана эшаш яр 70 тонн йол мара йоацилга.

Укх деношка йол хьакхара балхаш чакхдоахаргда механизатораша. Царна юкъе лелача социалистически яхье къаьстта дика толамаш доах сменни нормаш 105—110 процент кхоачашъеш болча трактористаша Пушкин Павела, Мамбетов Никифора, кхыбараша а. Цар хьекхача аьла аргIаш деш волча Михальченко Алексея ший стогометателаца сменни нормаш 110—115 процент кхоачашъю. Доакъар Iалашдара балхаш иштта дика вIаштIехьдахара - дукха гIулакхаш даьд бригадира Иванов Василе.

Иштта дика чакхдаьхад Кайяклы кхыдола доакъар Iалашдара балхаш а. Ремонт яь яьннай еррига гача помещенешта. Цудухьа тIадоагIача Iанах кхераш бац укхазара жа леладераш.

Т. ТУТУШЕВ.
Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза ветврач.

ДЕНАЛ ДОЛА ГОВЗАНЧ

Октябра 50 шу дузача денца сийленца накъабахара къахьегама вахте а этта, шерра социалистически яхь а йоаржаяь керда къахьегама толамаш доахаш хьайоагIа Грозненча автотракторно-ремонтни завода цехий коллективаш.

Яхье хьалха латтачарех я нов. Тесля керте латта авторемонтни цеха коллектив. ПхелагIча октябре 10 бетта план кхоачаш а яь, ноябрь бетта чотах къахьегаш ба уж укх деношка.

Цехе дикагIчарех лоархIаш ва къаьнагIа вола автоэлектрослесарий бригадир Величко Василий Григорьевич.

Василий Григорьевич Сийлахь-боккхача. Даьй-мехка тIема доакъашхо ва.

ТIом чакхбоал. Сийлахьа котало а яьккха цIабоагIа советски салтий. Царех цаI ва Величко Василий Григорьевич а. Цхьаккха а балха професси йоаца из Грозненча АТРЗ автоэлектрослесара говзал Iомаяра учениккалла балха вода. Ткъо шу даьнна Iийнадац цу хана денз.

ХIама ха ловш волча дIамигача сасе ёихха караерзаю ший хургболча балха говзал. ХIара бутт, ди масса за доал лакхъю цо ший говзал, хIаьта хьийга къа зехьа а ловц. Завола дикагIвола болхло яха сийлен цIи лелаю цо, наха сий ду.

ХIанз автоэлектрослесарий бригадир ва Василий Григорьевич. Массаза тIехкховчашъю бригада членаша шоай бетта нормаш. ХIара дийнахьа сменни нормаш 50—60 процент тIехкхоачашъярах бригада дукхагIйолча членашта каст-каста тел совгIаташ. Сийлен грамоташ, кхайкаду баркалаш, хIаьта нов. В. Г. Величкона хIара бетта кхайкаду баркалаш. ХIара цIей массаза хулача хана дика болх барах тел Сийлен грамоташ, кхыдола совгIаташ.

Ший балха говзал шерра дIайовзийт цо ший новкъосташта а. Дукха ба цехе цо хьийха лакха балха говзал ераш. Царех цаI ва смена мастер Родионов Александр. Итташ учеников говзанчаш баьб хьинар долча. Йоккха балха говзал йолча Величко Василий Григорьевича. ХIанз а ба цо Iомабеш кагирхой. Царех цаI ва дуенна ха йоаццаш завода балха вена Виктор Симагин. ЧIоагIа раьза ва из ший мастера.

Советски Iаьдала 50 шу дузача цIейна сийленца накъавахара къахьегама вахте е этта, хIара бетта 170 процентал кIезигагIа йоацаш сменни заданеш кхоачашъеи кхьинел кIезигагIа воацача ученика бокъонца ший говзал дIаIомаеи социалистически декхар тIаийцад нов. Величкос.

Р. АУШЕВ.

ЯХЬА ТОЛАМАШ

Октябра 50 шу дизара юбилейна сийленна накъабахар духьа къахьегама совгIаташ а кийчдеш, даим лелаергйола Памятни байракх яккхара къовсам а лоаттабеш къахьег крекинг-завода установкай коллективаша. Кононенко Николай керте латтача № 15—16 йолча установка коллективо шолагIча октябре кхоачашъяьй итт бетта план.

Цу установка операторашца шерра социалистически яхье яьнача нов. Кайлаш Василе кулгалдеча № 13—14 йолча установка коллективо а пхелагIча октябре кхоачашъяьй 10 бетта задани.

ХIанз ноябрь бетта де дезар деш йолча цу шинна а установка коллективаша планал совгIа арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Р. СУРХОЕВ.

ХИМИКАША ЦIЕЙНА КИЙЧДУ СОВГIАТ

Даим юсаргйолаш памятни байракхаш яхара вай республике эггара хьалха инициатива дIайолаяьр я Грозненски химически комбината коллектив. Дезача цIей сийна дукхача къамех пахах латтача тха коллективо даьхача къахьегама толамаша дог гIоддоах. Валови продукци арахецара нийс бетта план ханал 12 ди хьалха кхоачашйир комбината болхлоша. Планал совгIа арахийна продукци массехк миллион сома маьхьа я. Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул кхо процент лакхъеннай.

Химически продукци, бедал, электроэнерги, кхыйола материалаш кхояра гIулакх а дика лел тха комбинате. Планал совгIа кхояьй бIаьш тоннаш бензол, пропилен, газови бедал, миллионаш киловатт-сахьаташ электроэнерги. Дукха производствана юкъекхихьай рационализаторск и предложенеш. Цар духхьала нийс бетта пачхаьалкхенна баь пайда 200 эзар сом ахча да.

ЦаI ах шу совгIа ха я тха комбината коллективо Еррисоюзни социалистически яхье хьалара моттиг карара ца йоалийташ лелаю. Укх шера шозза хьожаяьй комбината СССР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЩIе байракхи хьалхара ахчан премии.

Комбината керттерча производственни цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалатташ я № 32—91 йолча цеха коллектив. Цо укх шера вIаштта кхозза яьккхай завода карара кара тела ЩIе байракх, хIаьта шозза из байракх яьккхай № 15 йолча цеха коллективо.

ГIонна йолча цеха коллективашта юкъе хьалхалатташ я ремонтно-механически цехи № 31 йола цехи. Комбинате белгалъяьнна дика къахьегаш я Н. М. Чупринова, В. И. Андросова, А. М. Кузнецова, кхыбараш керте латта сменаш. Ремонтникашта юкъе хьалха латт ни. Лезуренкос, Чернова, Нечаева, кхыбараша кулгалду сменаш, бригадаш. ТIаийна декхараши пачхаьалкхен плани кхоачашъяра чIоагIа новкъостал ду В. Радкевич керте латтача контрольно-измерительни приборий участка коллективо а. Цо ритмично бу болх.

Нохчий, гIалгIай дукха ба тха комбинате балхаш деш. Дика специалисташ, болхлой хиларал совгIа уж ба балха тIа хьалхалаттараш а. Царех ва аппаратчик А. Дакаев, слесарь М. Мамаев, дежурни слесарь И. Умханов, механически цеха станочник З. Габаев, кхыбараш.

Октябра дезача цIейна сийленца накъабоагIаш химикаша даьхача толамий итогаш еча хана, цунна цхьана итогаш ю оаха комбинат белх бе йолаеча дена даьхача толамий а. ХIанзлехьа дукккхача цехаша тIехкхоачашъяьд Октябра цIейна тIаийна социалистически декхараш. лакхъяьй проектни мощность. Царех я феноли ацетони доаккхача цеха коллектив, ше болх бе йолаенна шу доаллашехьа, аьлча 1955-ча шера проектни мощностага кхаьчар из. ХIаьта хIанз шоллагIа очередь болх бе йолаяларцеи шаккхе очереда реконструкци ярцеи дувзаденна хьалха проектах хинна мощность 5,5-эза лакхъяьй цо. Иштта лакха хьокхамаш даьхар цо техникеи технологии цахаддаш эргаяхарах, производственни процессашта автоматизаци ярах.

Вай мехкарча, тха яр санна йолча предприятешка юкъе дикагIа да тха техника экономически хьокхамаш а. Проектах лаьрхIачул 22 процент лохдаьд хьадоаккхача фенолага дIадолар. Грозненски фенол мехка эггара дарегIа дола фенол да. Комбинат болх бе йолаелча дена бензол кхоэар бахьан долаш пачхаьалкхенна баь пайда 2,5 миллион сом да.

Синтетически этилови спирт доаккхача цеха коллективо а иштта лаха толамаш доах. Укх шера проектни мощность лаьрхIачул 43 процент лакхъяьй. Тха комбинате эггара цIенагIа доаккх спирт, эггара кIезигагIа дIалохийт цхьа тонн спиртага этилен, из бахьан долаш вай мехка доаккхача этилови спиртах эггара дарегIа да Грозненски этилови спирт. Иштта шоай проектни мощносташ лаьрхIачул дуккха лакхъяьй доха давлени йола полиэтилен доаккхача цеха коллективо, ацетон доаккхача цеха коллективо, кхычар. Цар массане а хIаллехьа тIехкхоачашдаьд Октябра цIей сийна тIаийца декхараш а.

Вай мехка, демократически мехкашта а чIоагIа эшаш йола кадраш кхеяра хьаст а хинна дIаэттай химически комбинат. Тха комбинате стажировка дIайихьай вай мехкарча тхаяр санна йолча предприятешкарча эзар болхлочо, иштта бIаьш специалисташ хиннаб комбинате стажировка дIахьош Чехословакера, Венгрера, Румынера, Болгарера, кхыча демократически мехкашкара. Комбината 150 специалист хиннав вай мехкара а доазол арахьара а лоархIаме химически объекташ йолайолийтача новкъостала бахийта.

Укх тIеххьарча шин шера комбинате практика дIахьош 450 студент хиннав институташкара, техникумашкара, хIаьта училищашкара цига хиннав 1800 дешархо. Царна дуккха опыт ейзар лакха балха говзал йолча комбината специалисташкара. Цох царна доккха беркат а даьлар. КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеша дог гIоздаьккхача комбината коллективо лаьрхIад Октябра цIейна доккха къахьегама совгIат кийчде, даим юсаргйола памятни байракхаш хьаяха.

В. СКРЕБНЕВ.
Грозненски химически комбината директора экономически дешашта вола заместитель.

Вьетнама Демократически Республика. Вьетнамски халкъа хьинарера къахьегам лорабу сигала гIолла тIабоагIача тIема духьала латтараша — зенитчикаша.

Низ болаш хIамаш етт американски агрессораштa. Цlера ала бувлаш лаьтта лег фегара доазонаш телхадеш йола самолеташ. Вьетнама тIерча сигала Iоажал хиннай дукхача американски пилотий.

Сурта тIа: балийца чакхъяьккхар ший кхел американски летчика Вьетнама лаьттан тIа.

ТАСС-а специальни корреспондента Л. Портера сурт.

ДЕШАРА ТОРОНЕХ БАЬХАБ

ГАВАНА, 9 октябрь. (ТАСС). Уругвае школе даха ха йолча берех 40 процент грамотни доацаши ах грамотни долаши да, 289 эзар уругваец цIаккха а школе дешаш хиннавац. Из аьлар паччахьалкхен школа лораяраи хьаллацараи тIехьарча къамаи болама исполнительни комитета член волча Армандо Вальвердус.

Пренса Латина яхача агентства корреспондента Монтевидеора хьахойтачох, Вальвердус аьлар Iалаьмате дукха бераш да школа йите дIаухаш. Из къаьстта доагIаш да хьалхарча шин классера 50 процент школера дешархой дIабувлачеи 100-нех 13 саго мара школа йисте ца йоаккхачеи юртарча моттигах. Монтевидео юххьаьццара школа чакхйоаккх 59 процент болча дешархоша.

Юккъера лаьрхIача духхьала 50 процент долча уругвайски бераша мара школа чакхъяьккхаяц.

Вежарий мехкашка

КРЕМИКОВСКИ МЕТАЛЛУРГИЙ КОТАЛО

СОФИЯ. Кремиковски металлургически комбината гIишлошъерашеи монтажникашеи болх бе йолаялийтай низ бола «1700» яха прокатни стан. Листах долча аьшка хьалхара тоннаш арахийцай. Керда агрегат хьаяьй советски проектах, советски оборудованеца кийчъяь а я. Цунна монтаж еча юкъе дакъа лаьцар советски инженерашеи техникашеи. Стана проектни мощность шера 1,5 миллион тонн листах дола аьшк да.

ХАНОЯ КУЛЬТУРНИ ВАХАР

ХАНОЙ мукъаьлкнха 13 шу дизарца дувзаденна ДРВ-а столице ергья «Хозеи турпалеи Ханой» яхача темах йола фотовыставка. Хьачубеннача 500 балхах хIама чIоагIа зувш йолча жюрес 100 совгIа фотографи къоастаяьй. Укх гаргарча деношка Вьетнама литератураи искусстваи ассоциаце ханойски отделене цIераш йоахаргья столица вахараи къовсамаи хетаяьча творчески конкурсе котбаьннарий.

Ханойски театраш даьсса дац керда пьеса оттаю къаман оперо. Ханойцаша де а доагIаш сий ду вьетнамски халкъа вахараи къовсамаи хетаяьча столица драматически театра тIеххьарча спектаклей.

Иллеи хайхареи городской ансамбло доккха концерт оттадергда ше йоах. Сайрийна Ханоя кертерча улицашка лампаш сегача хана кинотеатрашна хьалхашка массаза а дуккха нагирхой хул. Репертуар динна тайп-тайпара я. Экранашка хул даьхен а доазол дехьарча а производства киноленташ. Массаза а бокхача толамашца чакхъювл советски кинематографе произведенеш.

ЮГОСЛАВЕРА ЭГГАРА ЙIАЬХАГIА ЙОЛА ТУННЕЛЬ

БЕЛГРАД. Чакхъяьккха яьннай мехка а Балканашка а эггара йIаьхагIа йола «Буковик» яха туннель. Из туннель яьккхай македонски Гостивари Ничевои яха ши город вIаши ювзаш булларгболча машиннаькъа линех чакх а яьнкха. 7 километр совгIа йIаьха я из. Из яьккхар чоалханерча хьалашка.

Доазол дехьара

БIЕХАЧА ТIЕМА ДУХЬАЛА

ПХЕНЬЯН. КНДР-а юкъарча дешара министерствас чIоагIа харцахьа хIама лаьрхIар дуккха бола хьехархойи бераши доадеш Къилбаседа Вьетнама территорена варварски бомбаш етташ американски империалисташа даьча зуламех.

КНДР-а берригача хьехархойи дешархойи цIерах ДРВ-я просвещене министерствага, юкъарча дешара министерствага дахьийтача письмо тIа чIоагIа харцбу американски империалисташ, ДРВ-а просвещене министерства заявлени йиза хьал а лаьцар.

Письмо тIа дIадех американски империалисташа Iалаьмате чехка Вьетнамера агрессивни тIом соцабар.

ПАРИЖ. Франце машара къаман совето соцам баьб укх шера 21 октябре Вьетнаме машар хилара тIехьарча гIулакхий ди дIадахьа аьнна. Из соцам тIанийцар ВIашагIкхийттача Штаташка цу дийнахьа машара тIехьа къовсам лоаттабеча американски наха выступленеш ярца бартцхьоагIо хилар дIахьокхаш.

НЬЮ-ЙОРК. Президента Джонсона сесаг моттигерча колледже къамаьл деш хиннача Вильямстайне (Миссачусете яха штат) бIаь совгIа волча студента тIема духьалара демонстраци йир. Дуккха бола студенташ зала чура арабаьлар госпожа Джонсон къамаьл де йолаелча, хIаьта зала чу юхебисараша таьзета дехкаш дола зигаш хьоарчадир пхьарсех, США-с Вьетнаме беча бIехача тIема шоаш духьал хилар дIахойташ.

ВАШИНГТОН. ВIашагIкхийттача Штатий эггара йоккхагIа йолча 20 религиозни общественни организаце Вашингтоне гулйир Вьетнама проблема къоастаяр хьадехилга хьаллоацаш «переговораш хIанззехьа а» яра йола къаман конференци. Конференци вIашагIтехараша яхачох, мехка тайп-тайпарча мехкашкарча ах миллион совгIа волча саго кулгаш яздаьд Къилбаседа Вьетнама территоре тIа бомбаш еттилга соцадар США правительствагара хьадехаш оттаяьча петицена.

Конференце къамаьл даьча вовзаш вола публицисти «Кхыйола Америка» яхача книжка автори волча Майкл Харрингтона белгалдаьккхар, нагахьа санна ВIашагIкхийттача Штаташа ший арахьара политика овлангара ца хувце, вьетнамскичов гара йола конфликташ дунеи тIа дукха хьахургхилар.

Конференце ишта къамаьл дир президента Кеннеде хьалха хиннача гIончо историка Артур Шлезингера. Цо белгалдаьккхар укх тIеххьарча бетташка президента Джонсона вьетнамски политикана раьза ца хилар чIоагIа лакхдалари Къулбехьен Вьетнамера США чехкагIа дIаяхара тIехьалаттараш чIоагIа дукхагIа хилари.

(ТАСС).

ХАННАХЬА КИЙЧЪЕ КЛУБАШИ БИБЛИОТЕКАШИ

Культура учрежденеш Iан махулла дикагIа кийчъяра цахаддаш йоакхо еш ба тха Советски района культпросветучреждений болхлой.

Районе я 21 клуб, 18 библиотека. ДукхагIа йолча клубай коллективаш, ремонт ший ханнахьа чакх а яьккха, хIанз юбилея цIейна кийчо еш я.

Итум - Кхала яхача юрта я кхо клуби библиотекеи. ХIана тIеххьара балхаш йистедоахаш латт укхаза. Хьинаре дакъа лаьцар уж учреждениеш тоаеча XX-ча партсъезда цIерагIча колхоза колхозхоша. ЧIоагIа йоакхо йир цу гIулакха колхоза председатела Мусостов Зяуддина. ГIишлой материалаши доагори хьатIаувзара транспорт къоастайир, пишкаш йохкара мах боацаш кирпишк Iалашйир, общественни хьисапе дукха балхаш дир колхозхоша. Цар хьаьха а хьаьха кIираш техар пенашта, кораштa, наIараштa басараш хьекхар. Нагахьа санна хьалха догIа дийлхача клуба коа дIа-юха ца вохалуш хотта отташ, кIоагаш доахкаш хиннадале, хIанз колхозхоша клуба гонахьара моттиг дика шаьр а я жагIа биллаб.

Ишта, шоай ханнахьа а дика а чакхъяьккхар Итум-Кхале ремонт. Цо хьахьокх мел лоархIаме да колхозхоша цу балха юкъе дакъа лацар.

Капитальни ремонт яьй Хал-Килой яхача юртарча клубаи библиотекаеи. Доккха новкъостал дир цу юрта Совета председатела Бисултанов Микаила. Ремонта мел эша материалаш Iалаш а ль хIара дийнахьа тIахьожам лоаттабир балхий дикалга хьожаш. ХIанз керда клуб я Хал-Килоерча юртхой.

Клуба керда цIа хьалдеш латт Кенхи юрта. Дукха хIама ца эшащ йистедаьннад балхаш. Белгалдаккха деза чIоагIа халача хьалашка на гIишло еш хиннaлга. Юрта хьатIадоагIа наькъаш машинаш лелалургйолаш дац. Ерригa хIана яц аьнна гIишлой материалаш 30 километр гаьнара вордашца хьатIаяя йийзар. «Советская Россия» яхача колхоза колхозхоша общественни хьисапе хьалъеш я бIаь саг чухошаргвола клуб. Дика гIо дир из клуб хьалъеча юртсовета председатела Хутаев Махьмуда. «Советская Россия» колхоза ший фондера къоастайир йийнашта ардакхаш, шифер.

Дика яь чакхъяьккхай ЗIамига Воранда яхача юртарча клубаи библиотеканеи ремонт.

Ишта дика лел гIулакхаш юрта Советаша шоай декхараш кхета а деш уж лерттIа кхоачашдеча. Бакъда, ала йиш яц из массанахьа а ишта да аьнна. Масала, Барзой юрта Советеи Кирова цIерагIча колхозеи кулгалхой (нн. З. Заириев, А.-А. Мимбулатов) бехках ремонт дIайолаянза я клуб, 1000 сом ахчен балхий сметеи культура отдела, кхыча клубашта санна, ший ханнахьа кийчъяьле а. ХIанз а дIайолаьяц ремонт Улус-Керте а. Сенга хьежаш багIа хац юртсовета председатель М. Арсахановi Ленина цIерагIча колхоза председатель А. Бандаевi. Шоайла дийца а дийна шеше де дезар белгалдаккха магаш дара.

Ремонт яра болх лергIа чекбаккха беза юрташка. Цу гIулакха тIаберзабаь ба культура учрежденей коллективай болх а.

М. ГАМАЕВ,
Советски района культура отдела заведующи.

КИТАЕРА СОБЫТЕШ

Пекинера деча хоамех, цига хьалха хинначоа юхе сатем болаш я. «Культурни революцеда» юкъе дакъа лацар духьа дешар дита дIабаха хинна студенташ, дешачара дIабоахаргба аьнна кхерам тIатассарах шоай институташка юхабаьхкаб 2 октябре. Туптукх баьина кагий нах Мао Цзэ-дуна мегаш боацача политически деятелашта тIахехкаш хинна тайп-тайпара дола дацзы баош пенаш тIара дIадаьннад. ХIанз цу деятелашта тIаккхи духхьала кепайоазонгеи радио чуи гIолла.

Дацзы баош дIадаларца цхьана дIадаьлар провинцешка хулаш долчох деш дола лоархIаме хоамаш а. Кхыча мехкашкарча корреспонденташа доакъоех йола сведенеш гулъю хан-ханнахьа доацаш, чIоагIа тIехьалиса мара хьа ца кхоачача провинциальни газеташ тIареи, цигара байдде баьхкача наха дувцараш тIареи, моттигерча радиостанцей передачаш тIареи. Цу станцеша керттерча даькъе ювцараш я «Мао йоазонаш тIара моттигаш», хунвэйбиний лозунгаши заявленеши.

Цу заявленеша яхачох, цхьайолча провинцешкара хьал тоаденнад. Цхьабакъда из тоаденнадац хунвэйбинаш «котбаларах», Мао Цзэ-дуна группа моттигерча военни политически деятелаша яхача цхьадолча хIамашта раьза хиларах тоаденнад из. Пекине цунах «Синьцзянски вариант» оал. Синьцзяне даха кагий къамаш гIовттар кхераш, «культурни революцена» керте латтараш, ховш махиллара, хунвэйбинех пайла эца тиганзар цу провинце «Iаьдал кералацара тIехьа» лоаттабеча къовсаме, хIаьта моттигерча кулгалхоша аьлар, тхоай оагIонгахьара тхо Мао Цзэ-дуна группанна духьал къовсам ца лоаттабеш сабардергда.

Японски кепайоазоно деча хоамех, Гуанси -чжуански автономни районе хьал тоаделар моттиге баха нах (чжуан яха халкъ) чухьийлхача хунвэйбинашта духьал байнначул тIехьагIа шин бетта царна духьал къиза къовсам лоаттабаь еррига автономни район царех IоцIенийча.

Кхыча провинцешка Iаьдал хьадаккхара тIехьара къовсам дIахо лоаттабеш ба. Сычуански радиостанце хоам баьб, 14 сентябре денз 20 сентябрага кхаччалца Чэнду и Сычуана кхыча городашкеи хилар наха юккъе Ли Цзин-цюани «цунна тIехьабараши» сий доацача баха хунвэйбиннаша яь митингаш.

Передаче тIа йоахар уж Мао боккхий моастагIий а ба, Лю Шао-цинеи Пэн Дэ-хуаянеи тIехьа а ба. Цу массане а «халача оттабаь, бос баха, миска юхь» яр, цар яхаш хоам бора. Сычуань яхача провинце халкъа Iаьдал оттадеш боккха лоархIам бола гIулакх дир Лю Цзин-цюана, дукха ха йоаццаш а тIехьа КПК ЦК-а къулбехьен-малхбузен бюро хьалхара секретарь а вар из. Китайски цIе эскар вIашагIтехарех цаI вола маршал Пэн Дэ-хуай 1959 шерехьа а оборона министра постера дIаваьккхар Мао Цзэ-дуна арахьарчеи чухьанахьарчеи авантюристически политикана духьал къамаьл дарах. ДIадахача шера декабрь бетта Чэнду (Сычань) яхача городе хунвэйбинаша дIалаьцар из, цу хана денз цунах бакъдар ховш дац.

Маоцзэдуновски кепайоазою юха а воча оагIорахьара вувца воланаьв КПК Юньнань яхача провинце Комитета хьалха хинна хьалхара секретарь Янь Хун-янь. ХьалхагIа кепайоазон тIа хоам баьбар, из шийна теха веннав, аьнна. Из бехке ву «эггара хьалха производство» яха лозунг по эрадаккхарах, китайски кепайоазон тIа хоам беш махиллара болхлошта материальни пайда хилара тIехьа а хиннав из.

«Экономизме» бехке хилар хIанз керттера лоархIаш Мао наькъа духьал болча кхычар хьакъехьа а. «Жэнь-минь жибао» яхача газето Ли Шао-цина духьал араяьккхача ший аргIанарча редакционни статья тIа «экономизм дIахьош вола воккха контрреволюционер» ва яхаш вувц из. Лю Шао-ци бехке ву «болхлой класс парте кулгалхошта духьал якха гIийртав», яхаш.

Дунен массе а миIингера хоамаш ух Мао Цзэ-дуна группа авантюристически политика коммунистически партешеи коммунистически кепайоазонои харцъеш хиларах. Коммунистически партей совещани гулъяра идея хьаллоацаши империалистически агрессенеи провокацештеи хьалхашка коммунистически болам а социалистически лагерь а чIоагIъянза ярг ца хилар белгалдоаккхаш статья араяьккхар аргентински коммунистий кIирагIа цкъа арадоалача «Нуэстра палабра» яхача газето. «Социалистически мехкаша бартагIа деча гIулакхашта массаза а новкъарле еш йолча Мао Цзэ-дуна группо империалистий интригашта гIулакх а ду, дуккхача къахьегамхой вахара хьашташта тIехьа, деррига дунен тIа машар хилийтара тIехьа къовсам лоаттабеча низий цхьоагIон гIулакха доккха зе а ду», йоах статья тIа.

(ТАСС).

ЮХА А ШОДАМАШ

НЬЮ-ЙОРК, 9 октябрь. (ТАСС). ДIаяхача бус юха полицейски шодамаш кертах йийттар негрий гражданска бокъонаш лораяра тIехьа яьча демонстрацена юкъе дакъа лоацаш хиннача американцашта. Из хIама хилар Милуоке, Висконсин яхача штате. 20 саг лаьцав, царца вовзаш вола негрий актер Дик Грегори а волаш. 40 саг лозаваь больнице вихьав.

Хьаьрбаьлча санна наха еттар полицейскеша. «Цар бераштеи кхалнахаи а еттар», — аьлар репортерашка демонстраци вIашагIтехача священника Гроппе.

Милуокера демонстрацеш латта ер ялхлагIа кIира да.

Советски наьха вахар тоадара даим йоакхо ю вай мехка. Цу хьакъехьа бокхха лоархIам болаш я нах бахача хIара моттиге хIана яц аьнна вайцига вIаштIехьа а яьха, болх беш йола берий бешамаши яслеши.

Цу тайпара йола кхоъ берий беш я Урус-Мартана района Iаьлаха-Юрта. Цигара бераш доллача хIаманца дика Iалашдаь леладу. Совхоза кхашка, ДОК-а цехашка, кхыча предприятешка балхаш деш бола даьй-ноаной чIоагIа раьза ба шоай бераш Iалашдара йоакхонах цхьа дакъа дIа а лаьца, берий бешамашка къахьегача опыт йолча воспитателашта-педагогашта. Царех дикагIбараш ба Ольга Федоровна Котова заведующи йолча берий бешара воспитательницаш Лубинец Нина, Шмакова Антонина, Багданове Тамара.

Сурта тIа: Iаьлаха-Юртарча берий бешара хургбола артисташ репетици еш ба.

Я. Цуева сурт.

СПОРТ

«Труд» общества Централни совета кагирхошта юкъе боксах хинна яхь чакхъяьннай Калининграде. Дика толам баьккхар цу яхьашка Грознерча хьалхара разряд йолча Петросяни Спартака. Цо яьккхай кхоалагIа моттиг.

Сурта тIа: С. Петросян хьоккхама латаш ва.

О. Смеркалова сурт.

ДИКА КОТАЛО

ЦхьоалагIча группа маIача наьха командашта юкъе кара ловзаеча бургацах ловзаш хьалхара моттиг яккхара йола Грозне дIайолаенна Россе чемпионат дIахохьош я. Грознера спартаковцаш шоай аргIагIа ловзаш хилар Свердловскерча командаца. ЦIаккха ца эшаш хьайоагIаш яр из команда, хIаьта грозненцаш шозза ийшабар, цудухьа хьаьший атта котбаргхиларах тийша вар массава. Бакъда вай спортсменаша хьахьекхар низ болчарна а духьалъотта могаргдолаш шоаш болга. Хьаьший наIараштa чIоагIа тIагIерта счет хьа а йийлла дIахо а совле шоайгахьа йолаш лайзар спартаковцаш. Счет 19:24 йолаш котбаьлар грозненцаш. ТIехдика лайзар вай наIараш лораеш хинна кагийнах, хIаьта нападене къаьстта белгалваьлар Диогенов: пхийтта бургац ту кхессар цо.

Диазза лайзачул тIехьагIа Грознерча командага 4 очко я.

С. ОЛЕГОВ.

Кхалнаьха шахматни турнир

Хьалхарча туре йистеяьккханза йиса партеш ловзаеш Т. Константинова (Волгоград) эшайир Л. Цифанская (Новосибирск). ШоллагIча туре котбаьннараштa юкъе ба Л. Любарская, Ю. Гурфинкель, Н. Колотий, Т. Шведова, Б. Беленькая, А. Цифанская, кхыбараш а. Цхьаккха кот ца воалаш чакхъяьлар Кузьминаси Медведеваси, Гинодмани Вайси, Поповаси Годлевскаяси ловзаяь партеш.

О. Тимофеевайгара парти а яьккха хьалхара очко дIаяэйир шийна Грознерча шахматистка Н. Сидоркинас. Ишта хьалхара ах очко яьккхай Т. Константиновас а.

Цкъа ийшай халкъашта юкъера мастер Гурфинкель Юзефа. Хьалхле кхаьчар из эшаьча Колотий Наташайга (Московски область). Хоза лайза котъяьлар пхийтта шу даьнна Т. Константинова. Цунца ловзаш хиннача З. Июттинас (г. Ижевск) ткъаь цхьоалагIа ход еш кхетадир ше ийшалга. Из котало яккхарах кIезиг - дукха тоаденнад Т. Константиновай гIулакхаш: кхо парти ловзаяьчул тIехьагIа цо яьккхай цаI ах очко.

ЙиълагIча туре лайзачарна юкъе котбаьннарех ба Т. Белова (г. Псков), Т. Шведова, Ю. Гурфинкель. Цу ханна шоайла лайзар турнире хьалхле лелаеш бола Л. Цифанскаяи Н. Колотийи. Цхьаккха кот ца йоалаш чакхъяьлар из парти.

Ишта, йиълагIа тур чакхъяьннача тIехьагIа турнира лидераш ба хIаране 3½ очко йола Белова, Колотий, Шведова, Цифанская. Ах очко тIехьаюсаш я царел Ю. Гурфинкель.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

ГДР-ера ФУТБОЛИСТАШ БОАГIА ГРОЗНЕ

22-ча октябре Орджоникидзе цIерагIча стадионе футболах ловзаргья Грозненски «Тереки» Германски Демократически Республике низ болчарех йола город Дрезденера динамовций командеи.

Лакхехьарча лига командашца ловзаш ба вай хьаьший. Белгалдаккха деза, ГДР-а чемпионата тIехьарча туре город Цикауара «Мотор» яхача командаца ловзаш счет 2 : 0 а йолаш дрезденцаш котбаьнна хилар. Футбол езачарна «Мотор» ловзаш шозза яйнай телевизора чу гIолла. Шоай мехкий кубкаш лелаеча командашта юкъе Кубок яккхара хиннача европейски яхье Москверча «Торпедо» команда соперник яр из. Дрезденцаша из команда эшаяро вайцигара ловзар а сакъердаме хургхиларга догдоахийт.

СССР-а футбола Федераце тренера Г. Д. Качалина (телефон а теха Дрезденера футболистех лаьца шийна хетар ала дехар дича) дийцар:

— ГДР-е волаш «Мотор» командаца Дрезденера динамовцаш ловзаш бIаргабайра сона. Сона геттара дика хийтар Грозненски «Терекаца» ловзаргбола спортсменаш. Уж берригаш дегI-кеп йолаш, низагIа тоабенна ба. Команда технически а тактически а дика кийчо яь йола коллектив я. Сона хетачох Грознера футбол езараш раьза хургба шоай хьаьшашта.

В. ГОРЕМЫКИН,
Нохч-ГIалгIай республика спортивни журналистий федераце председатель.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи бийсанз морхаш а хургья, догIа а делхаргда, малхбузехьара лаьгIо мух хьекхаргба, температура республике гIолла 7—12 градуси Грозне 9—11 градуси йIовхал а йолаш хургья. хIаьта дийнахьа республике гIолла хувцалуш морхаш хургья, къулбехьерча районашка догIа делхаргда. Грозне лоадама йоачаи а йоацаш, хувцалуш морхаш хургья, малхбузехьара гIаьхха мух хьекхаргба, температура 15—17 градус йIовхал а йолаш хургья.

13-чеи 14-чеи октябре, юкъ-юкъе тIера а йоалаш, морхаш хургья, 13 октябре цхьайолча ханашка лоадам боацаш догIа делхаргда, цхьанаханахьа дохк хургда, тайп-тайпарча оагIонашкахьара цкъаза лаьгIа, гIаккха гIаьхха мух хьекхаргба, температура бийсанна 7—12 градуси дийнахьа 13—18 градуси йIовхал а йолаш хургья.

Метеостанци.

ХЬАЭЦА, IОМАДЕ ДУКХА ДА

В. И. Ленина цIерагIа йола культура Дворец городе эггара къаьнагIчарехи йоккхагIеи йолча культучрежденеех я. Ший 35 шу дизар белгалдоаккхаргда цо укх шера.

Ше хьахиннача укх шерашка ший традицеш вIаштIехьъяьннай Дворецо. Уж дегIаккхувла а ебае а гIерт хIара цуи болхло. Цу традицеех цаI — художественни самодеятельность дегIаяра къаьстта йоакхо яр. Мехкдаьтта чакхдоахача предприятейи гIишлошъеча организацейи йоккхача группана гIулакх деш я Дворец. Цигa болх бу боккхагIбарий художественни самодеятельноста 20 коллективои берий художественни самодеятельноста 12 коллективои. Царех кхоъ халкъа коллектив яха сийлахьа цIи лелаеш я — Нохч - ГIалгIай АССР заслуженни артиста В. А. Соколова кулгалду оперни халкъа театр, К. Г. Аббасова кулгалду драматически коллектив, Н. Т. Литвинова кулгалду халхара коллектив. Берригаш а 900 саг ва самодеятельносте дакъа лоацаш.

Дукххача шерашка болх беш хьайоагIача Дворецa самодеятельноста дуккхаза а дипломаш, грамоташ, моаршала адресаш тийннад. хIаьта Советски Iаьдала 50 шу дизара сийна укх тIеххьарча хана хиннача смотре оперни халхареи халкъа коллективашта Ерригроссийски художественни самодеятельноста хьажара лауреат яха сийлахьа цIи еннай, хIаьта эрсий халкъа илле хора Нохч-ГIалгIай АССР VII-ча республикански хьажара лауреата цIи еннай.

Кердеи сакъердамеи хIамаш дукха да самодеятельни коллективай балха тIа. Цига вIашагIкхийттай самодеятельносте дакъа лоацача хIара сага чIоагIа терко еш болча дикача кулгалхой низ бола коллектив. ХIара шера керда тIаухаш бола кагирхой вIаштIехьъяьнна традицеш чIоагIа лоархIаш хургболча уйлаца хьалкхебу. Керда тIабаьхкараша сабарагIа болх бу хIара кулгалхочо. боккъонца йолча искусствах пар чам а болийташ, кружковций художественни говзал эргайоахаш тоа а еш.

Цу художественни коллективах доалла белгалдоалаш дола гIулакх да, ший культура учрежденена чухьа сеца ца а Iеш, даим къахьегамхой гIулакх деш из предприятешка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка ухаш хилар а цо даим вежарашха йолча республикай самодеятельни коллективашца бувзам лоаттабар а. Хьаэнаргда вай масала, ер шу. В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецa самодеятельность массехаза Баку, Махачкала, Каспийске хиннаб Азербайджанеи Дагестански АССР-еи къахьегамхошта хьалхашка концерташ увттаеш.

Дворецa коллективаша хIара шера 250 а кхы дукхагIа а концерти спектакли оттаю.

Самодеятельноста кулгалхошеи дакъа лоацарашеи дикка ладувгI зрителаша яьча критически замечанешка. Каст - каста, концерт дIадоладале хьалхагIа къаьстта анкета дIайоаржаю зрителашта юкъе, шоаш хьежача программах шоашта хетар пар алга дехаш. Дворецa художественни совето коллективай кулгалхошца цхьана массаза а лаьрххIа Iома а ду, кхоачаш а ду зрителаша тела жопаш, критически замечанеш, царна ловш дола дикадараш. ХIара коллектива ший арсенале я кийча 3—4 концертни программа е 1—2 спектакль, цудухьа Дворецa низашца уттадеш дола концерташ массаза а кердеи лоархIамеи хул.

Советски Iаьдала 50 шу дизара кийчлуш В. И. Ленина цIерагIча культура Дворецa болхлоша, «ТIехника болх бу ДК» яха цIи яккхар духьа социалистически яхь а лаьца, доккхий декхараш тIаийцад шоашта.

ХIанзле а Советски Iаьдала юбилейна хетаь «Гордячка», «Гроза» яхараш санна йола пьесаш хьекхай халкъа драматически театро зрителашта. «Гроза» яха пьеса оттаярах Ерригроссийски хьажара диплом еннай коллективана. ХIанз саггота балхаш да коллективе. Сихъяь репетицеш еш латт «Интервенция» (Л. Славина) пьесана. Из я граждански тIемах йола дуккхача планереи цIенхашттаи произведени.

Хьажаре халкъа хореографически коллективо хьахьекхар «Майрра гIоргда вай тIем тIа» яха хореографически поэмеи йоккха концертни программеи. ХIанз вай мехка халкъий керда халхараш кийчдеш да коллективе. Кердача хореографически поэма тIа хьахьоккхаргба советски Iаьдал отталар духьа республикаи мехкдаьтта Грознеи къахьегамхоша лоаттабаь турпале къовсам.

Йоззаш йолча «Разлом» яхача Лавренева пьесах йола «Заря» яха опера оттаяра беш болх а болаш, «Чио-Чио-Сан» яха Пуччине опера отталь йоалаш латт халкъа оперни коллектив.

Дика могаеш я К. А. Гордона кулгалду Дворецa агитбригада. ДIадахача хьажаре «Щенача дегаца, кIомача- шибазаца» яха программа оттальяр коллективо. Из яр вай общество дIахьалхаяхара новкъарле еча хаоцахьарча наха яь ира критика. Цунца цхьана из дар производстве хьалха латтарех, шоай деррига низаш, знанеш, опыт кердача пятилетка планаш сихагIа кхоачашъяра дIателаш болча Заводской района дикагIча нахах дола дувцар а. Ерригроссийски хьажара жюре лаккха мах бир агитбригада выступлене, цунна II-ча степена диплом хьожаярца. Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара хетаь керда программа кийчъяьй агитбригаде дакъа лоацараша. Агитбригадо из программа хьекхар Заводской района дуккхача предприятешка а гор. Бакурча мехкдаьттахошта а.

Керда программаш кийчъеш я йоккха эстрадни коллектив, эрсий халкъа илле хор, балетни студи.

Художественни самодеятельноста юкъе дакъа лоацаш бола нах тайп-тайпара профессеши ханаши йолаш ба. Царех дукхагIа бараш цу юкъе бола массехк шу да. Масала НГ ТЭЦ-а гIишлой управлене болхлой Юрий Шкулепа 12 шу хьалхагIа денз ва цунна юкъе. Дукха шераш да оперни коллектива балха юкъе нн. Н. Перовас, В. Троицкаяс, А. Зорис, Р. Труновас, Л. Германова, К. Паура дакъа лоаца. БIарчча дезал а ба самодеятельносте ухаш. Цунна дола геттара дика масал да МарушкингIар дезал. 6 шу совгIа ха я Петр Николаевичеи Полина Васильевнаси самодеятельносте дакъа лоаца.

Дукххача шерашка болх баь дуккха бараш профессиональни сцене бахаб. Уж боацаш моттиг мичай! ЦаIаш Москвеи Ленинградеи иллеш доахаш ба. вожаш — Куйбышевеи Свердловскеи. кхоалагIбараш мехкарча дуккхача театрий профессиональни коллективашка актералла болх беш ба.

С. ПЯТАШ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктоккхама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмойи отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05344. Заказ № 4926.